

Списание
за екология
и горско
стопанство

Излиза от 1899 г.

Горб

2⁰⁰ лв.

6/2007

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Еньовден

в Природен парк „Шуменско плато“

Еньовден е един от най-тачените летни народни празници, посветен на билките и природата. И тази година той бе отбелязан подобаващо в прегръдката на Шуменското плато с общоградско тържество - Фестивала „Зелени слънца“, организиран от Дирекцията на Природния парк, под патронажа на г-жа Зорка Първанова.

Фестивалът започна на 23 юни вечерта с традиционното пълнене на менци с „мълчана вода“ от изворна чешма (сн. 1). Празникът продължи с концерт, в който взеха участие фолклорни състави (сн. 2) и народните певци Любка Рондова и Стоян Борисов. Въпреки неприятните изненади, които поднесе времето, песните, танците и веселието продължиха до късно вечерта. На следващия ден - 24 юни - Еньовден, както повелява традицията, много ранобудни шуменци посрещнаха изгрева в Парка, „къпаха“ се в росната трева и плетеха венци от билки, през които се провираха за здраве и брекет през цялата година (сн. 3 и 4). Празничната програма продължи с участието на повече от 20 фолклорни състава и групи от региона, които пресъздадоха традициите от Шуменския край. Най-дългият ден в годината бе увенчан с много песни, танци и настроение под слънцето, сред красивата природа на Шуменското плато (сн. 5). За доброто настроение на присъстващите организаторите бяха подготвили подаръци за именниците, томбола и много други изненади. Празникът бе подкрепен финансово от Националното управление по горите и местни фирми.

С организирането на Фестивала „Зелени слънца“ Дирекцията на Природен парк „Шуменско плато“ още веднъж доказва, че защитените територии могат да съхраняват успешно не само българската природа, но и нашето фолклорно национално богатство - народните традиции и обичаи.

С всяка изминала година фестивалът става все по-добре подготвен и привлича в деня на лятното равенство всички, които вярват в добрите сили на Природата.

Дарина ИВАНОВА
Експерт в ДПП „Шуменско плато“

Актуално

На 18 юли Народното събрание гласува създаването на самостоятелна Държавна агенция по горите.

Това е 25-та структурна промяна на горско управление от създаването му през 1879 г. и 6-та от настъпването на демократичните промени в страната през 1989 година. Дали най-сетне горите ще намерят своето - поне за 10 години напред - място сред управленските структури на държавата? Гора се създава, отглежда и ползва минимум 80 години. Основният лесовъдски принцип за равномерност и постоянство в ползването изисква ясна и дългосрочна стратегия. Наболените въпроси са: какво ще отглеждаме след 20 години, след като днес почти не залесяваме? Как ще спазим лесовъдския принцип в ползването на зрелите и пререлите запаси, след като не поддържаме пътища за достъп към тях? Как ще спрем ерозията и потоците, след като не строим бариери и механико-укрепителни съоръжения? Как ще запазим уникалното си природно наследство, след като закриваме, и то по съдебен път, защитени територии или строим в тях безразборно хотели. С лека ръка се посяга към нарушаване на екологичното равновесие, на промяна в негативна посока на микроклимата, на обезсиляване на възможността за противопоставяне на скоростно настъпващите неблагоприятни климатични промени.

Гората и природата могат да бъдат и майка, и мащеха.

Сегашната промяна е стъпка, доказана и исторически, в правилна посока. Но ще трябва време, професионализъм, колегиална и спокойна обществено-политическа среда, за да могат лесовъдите да наваксат пропуснатото и да поемат своите отговорности.

В броя

2 Лесовъдът е призван да бъде стопанин на гората

4 Управление и устойчиво развитие - Предизвикателствата на присъединяването

6 Ще позволим ли да бъде заличена природата на Странджа?

7 Състезание между секачи от Родопите

8 „Гора“ по света - Среща на студенти лесовъди от цял свят

10 Ловно стопанство - Икономически модел: Държавните дивечовъдни станции

14 Обзор на състоянието на дивечовите запаси

16 Лесозащита - Опасен карантинен вредител: Азиатският сечко

19 Необходимо е да се заложи на профилактиката

21 Ветераните разказват - Гората не трябва да обслужва частни интереси

22 Гост на редакцията - фотографът Петко Йончев: „Очите на твореца виждат това, което душата търси“

24 Четиво с продължение

25 Горски плодове - лекарство и храна - Скорушата - символ на здраве и дълголетие

28 Митинг на служители от горите

На корицата

Ендемичният вид „Витошко лале“
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@nug.bg

Редактори:

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@nug.bg
(водещ на броя)

ЕКАТЕРИНА ИЛИЕВА
eiporova@abv.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

Технически редактор:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ

Графичен дизайн:
ГЕОРГИ-МОМЧИЛ ПОПОВ

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/8. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.

<http://www.gorabg-magazine.info>,
E-mail: gora@nug.bg

BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е подписан за печат на
19.07.2007 г.

Индекс 20346.

Годишен абонамент - 20.00 лева.
Отделен брой - 2.00 лева.
Отпечатано в - „Класик Дизайн“ ЕООД

Подобна информация за дейността на Националното управление по горите може да намерите на Интернет адрес www.nug.bg

CONTENTS

- 2 The silviculturist is devoted to the forest
- 4 Forestry management and sustainable development - The challenges of the accession
- 6 Will we allow the nature in Strandja mountain to be destroyed?
- 7 A contest for woodcutters in Rodopa mountain
- 8 „Gora“ (Forest) magazine over the world - IFSA meeting in France
- 9 Hunting game management: An economic model - State game breeding stations
- 14 An overview of hunting game stocks
- 16 Forest protection against pest and diseases: Dangerous quarantined pests - A. Glabripennis
- 19 The prophylactics needed
- 21 Veterans tell stories - The forest mustn't serve private interests
- 22 Guest in editorial office - Petko Ionchev: „The eyes are seeing what the soul is seeking“
- 24 Reading with continuing
- 25 Forest vegetables - medicine and food - Sorbus domestica
- 28 A Meeting of the foresters

Може би всеки от вас си има свой образ на лесовъда на съвремието. За мен той, когато е професионалист, създател, авторитет и личност, е положителен герой. И не само на този очерк, а и на обществото, в което живеем. Защото има свои значими за това общество постижения и своя мечта за бъдещето. И тя не е различна от това, което иска всеки жител на тази страна - да запазим нашата гора като богатство.

Носителят на тазгодишното професионално отличие „Лесовъд на годината“ - инж. Петър Воденичаров, е едно от имената на този събирателен образ. Роден е на 22.04.1953 г. в Кесарево, Великотърновска област. Завършва Строителен техникум във Велико Търново през 1972 г. През 1979 г. - ВАТИ, специалност „Горско стопанство“. Започва като технолог, а по-късно е началник-участък в Горско стопанство - Велико Търново. От 1983 г. е зам.-директор на ГС - Горна Оряховица, където започва да се занимава с превръщането на издънковите гори в семенни. От 1991 г. е назначен за експерт по стопанисване на горите в РДГ - Велико Търново, където продължава да се занимава с въпросите на издънковите гори. От 1995 г. е заместник главен директор на дирекцията, а по-късно - зам.-началник на Регионалното управление на горите.

Тази кратко описана „горска“ биография можеше да започне и с по-ранните години. Петър от дете е страстен турист, рибар, обичащ природата. Когато завършва Строителния техникум, той не скъсва със своята мечта бъдещата му професия да е най-близо до тази обич. 1972 г. е „експериментална“ за кандидат-студентите и с едни и същи успешно взети приемни изпити те имат право да избират от три института. Баща му очаква да учи за инженер - строител, но синът „на своя глава“ записва като първа специалност „Горско стопанство“. Балът от изпитите го поставя пред най-благоприятния избор - може да се запише и в Строителния, и в Минно-геоложкия, и в Лесотехническия институт. Но тъй като за Петър

изборът отдавна е направен, колебание няма.

- Само трябваше много аргументирано да убедя родителите си - смее се инж. Воденичаров, че моето желание е да стана лесовъд. И никога, повтарям - никога,

не съм съжалявал, че избрах тази професия, защото я избрах със сърцето си.

Професията, която работи вече близо 30 години, е изпълнена със смисъл - да бъде отговорен, още от самото начало. Всичко, с което се захваща в участъка, е водено от смисъла на лесовъдството - стопанисване на гора, която познаваш като своя. Работа не ден за ден, а за бъдещето. И от разбирането, че твоята професия има и една по-особена мисия - не просто на лесовъд, а на регионален лесовъд, за когото обществеността не дава абстрактни, а персонални оценки. - Понякога съжалявам днешните млади специалисти - казва Петър Воденичаров, - защото те нямат обективна възможност да станат истински лесовъди. Освен че ги затиска безкрайната канцеларщина, няма го и онова горско стопанство, в което един млад лесовъд наистина може да набере опит и да се почувства стопанин на поверената му територия, и съответно - убеден в своите решения. А това значи да планира, да залесява, да маркира, да сече и да наблюдава какво става при всички тези процеси на терена. Завършен лесовъд, който не е приложил наученото в практиката от А до Я, няма. Не мога да си представя, че някога гората и природата ще се наблюдават и управляват само от компютър.

Инж. Воденичаров има това щастие да извърви естествения си път в професията и кариерата и да получи удовлетворение от труда си. И уважението на колегите.

- Рядко се срещат такива хора като инж. Воденичаров - казва за него инж. Йордан Бобонков, сегашният

Лесовъдът е призван да

**Инж. Петър ВОДЕНИЧАРОВ -
заместник-началник на РУГ - Велико Търново,
носител на званието
„Лесовъд на годината“ за 2006**

директор на ДЛ - Горна Оряховица. - Той се ползва с уважение не заради това, че е началник, а заради своите големи познания в работата. Той направи за горите много още със своето идване. Няма да забравя, че когато започнахме да работим по превръщането на горите в ГС - Горна Оряховица, освен безспорните му професионални качества и уменията много точно и ясно да обяснява, ни помагаше и неговият ентузиазъм, и неговата борбеност, които запазва и сега. Радвам се, че инж. Воденичаров получи и национално признание.

Пътуваме към ДЛ - Горна Оряховица, и по този начин символично отиваме към началото на едно успешно дело, с което Регионалното управление основателно се гордее - превръщането на издънковите гори в семенни по естествен начин. Това е и делото на живота на инж. Воденичаров, което той започва още като млад лесовъд и разгръща именно на територията на ГС - Горна Оряховица, където, тридесетгодишен, става заместник -директор. Пред нас се открива Тасладжа - големият комплекс от гори, където лесовъдската колегия на управлението и самият Петър Воденичаров стъпка по стъпка са постигали най-доброто в тази дългогодишна дейност. Великолепни разновъзрастни гори, които вече са 5 хил. ха, и всички лесовъдски мероприятия на този метод, който наричаме превръщане, могат да се проследят в този комплекс, концентриран в източната част на Държавно лесничейство - Горна Оряховица. Той е като един жив учебник.

И така може да се разкаже за превръщането на издънковите гори в семенни: сн. 1 - семенна фиданка, сн. 2 - фиданките заемат мястото на отсечените издънкови дървета, сн. 3 - Тасладжа е украсата за природата на Великотърновския край, създадена от лесовъди.

Хващайки се за думата, инж. Воденичаров допълва: „Абсолютно нагледно помагало, което се наложи да използваме съвсем наскоро“. Когато, при провеждането на определен процент окончателни сечи в една площ, хората от околността започват да обвиняват лесовъдите, че „секат горите“, Регионалното управление организира автобусни превози на място и обяснява какво всъщност правят тук лесовъдите. Нашето лесовъдско съсловие често се чувства неразбрано от обществото. Всеки вой на резачката в гората събужда обществено възмущение, но до истината какво именно става, се стига рядко. Защо ли нарасналото будно екологично отношение към природата в нашата страна все не може да стигне до разбирането, че лесовъдът не се явява унищожител, а създател?

- Защото има няколко съществени причини за това - казва инж. Воденичаров. - Гражданското общество и екологичното съзнание са факт и ако искаме да поставим на правилна основа нещата, трябва да действваме в няколко посоки - училище, медии и директни разговори. Защото и обществеността трябва да има подготовка. Първата грешка е заложена още в образователната система. Деца изучават всякакви научни подробности от биологията на гората, без да им е обяснено отношението между гора, хора, живот. Съществува възможност да се въведе като тема едно елементарно лесовъдство и, сигурен съм, че никой няма да се плаши от думата „сеч“. Преди години много се занимавахме с учениците и те постоянно бяха в гората, за да научат нещо. Преди 2-3 десетилетия например в пресата добрият опит също се популяризираше. Днес медиите са демократични, но в тях изчезна интересът към доброто, позитивното. Интересното вече е нещо

бъде стопанин на гората

отрицателно - пожар, нарушения. Но ние, в Регионалното управление, не се отказваме от „неинтересните“ за медиите теми и продължаваме да представяме нашата дейност във всичките ѝ измерения. Не трябва да се уморяваме да обясняваме на хората, че гората се създава и се сече, да отговаряме на техните въпроси.

Всъщност на най-големия въпрос какво е дала на жителите на Великотърновска и Габровска област регионалната лесовъдска колегия дава своя голям отговор постигнатото при създаването на здрави и продуктивни гори.

- Само откакто работя, за 28 години - казва инж. Петър Воденичаров, - запасът на горите се е увеличил с 1.5 пъти. Когато постъпих, бяха 20 млн. м³, сега са 31 млн. куб. метра.

Да връщаме стрелката на времето назад, бе наше журналистическо задължение. Защото макар и званието, което получи инж. Воденичаров, да се казва „Лесовъд на годината“, всеки знае, че в тази професия няма много неща, които да стават за една година. А на всичкото отгоре той има и още толкова много години работа пред себе си. Сега Великотърновската колегия се „захваща“ с проблема на трансформиране на големи площи излолистни култури, създадени извън ареала на тяхното разпространение, в устойчиви широколистни гори от местни видове. Не може да бъде безразличен и към проблемите на горския сектор, които са по-тежки от всякога. Много мисли за младата смяна.

- Никога не ми е било така трудно да мотивирам младите колеги да работят - казва инж. Воденичаров. - Това, че миналият ни опит е добър, вече не стига. Всяка професия трябва да има перспективи. Все още мисля, че ще имаме истинска реформа в горите, в която да има ясни маркери на нова перспектива.

Днес лесовъдът в българското общество не е на мястото, което наистина заслужава заради своите постижения. Но не може да се отдръпне от отговорността, предопределена му от образование и професия на стопанин на 1/3 от територията на България. Никой не може да убеди опитен лесовъд като инж. Воденичаров, че в началото на XXI в. горското стопанство е някакво остаряло и неевропейско понятие. Самият той е видял с очите си в Германия, че лесовъдът там не е нещо друго, а стопанин на гората - в своята територия той практикува това, което учат и нашите студенти в специалността „Горско стопанство“. Европейското ще бъде и у нас, ако те практикуват наученото.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

На IX международна научна конференция бяха представени общо 84 доклада и 14 постера по тематичните направления: Концепцията за устойчиво развитие - предизвикателства след присъединяването към ЕС; Управление на устойчивото развитие - критерии, показатели и политики; Основни области за реализиране принципите на устойчивото развитие; Управление и устойчиво развитие на човешките ресурси; Съвременни информационни технологии в управление на устойчивото развитие; Обучение и учебни програми. От изпратените за участие 210 заявки с резюмета на доклади и постери в конференцията взеха участие общо сто тридесет и двама научни работници, докторанти и студенти от 25 университета от България, 4 университета от чужбина, 2 института от БАН, 1 колеж, експерти от НУТ при МЗГ, 2 неправителствени организации и 3 фирми. От участниците 51 са доктори и доктори на науките. По научни звания - професори - 4; доценти - 35; главни асистенти - 39; асистенти и научни сътрудници - 32; докторанти - 5; и други - 10. По-важните акценти от дискусията могат накратко да се формулират така: необходимо е да се утвърждава и насърчава многофункционалното стопанисване на горите като един от най-важните компоненти на природната среда и стабилизатор на фактор за запазване на биологичното разнообразие и едновременно с това съществува потенциал да се насърчава все по-широкото използване на възобновими енергийни източници, базирани на биомаса от горите; да се утвърждава представянето на най-добри практики, приемственост и иновации; да се отдели повече внимание на преподавателите за подготовка на тестове и практически задачи за изпълнение от студентите; евентуално за студентите и докторантите да се организира научна сесия в София в рамките на конференцията; най-важните въпроси да се отделят и обсъждат в по-подходяща форма - например поредица от кръгли маси, неформални дискусии и т.н.; да се запази широтата на дискусията по приетите тематични направления, а конференцията да се утвърждава като място за обмен на идеи; необходимо е да се възстанови практиката за моделиране на устойчивото развитие. Обсъдени бяха: актуални проблеми на теорията и практиката на управлението на човешките ресурси; ролята и значението на социалния фактор за устойчиво управление.

Да припомним - началото на дискусията е поставено през март 1999 г., когато учени от 11 университета, експерти от НАОА, НУТ, МОСВ, представители на частния бизнес се събраха на Юндола на теоретичен семинар, за да дискутират по проблемите на обучението във висшите училища в контекста на устойчивото развитие. Желанието да се обсъждат най-актуалните въпроси събира участниците още през декември на същата 1999 г. на втория тематичен форум „Управлението на промяната в контекста на евроинтеграцията“. Конференцията е първа в нашата страна както по своята проблематика, така и по време на провеждане - само няколко дена след официално отправената на 11.12.1999 г. покана към България да започне преговори за влизане в Европейския съюз. Тя поставя началото на няколко тематични конференции и един

научен семинар, посветени на отделни проблеми на управлението и устойчивото развитие в контекста на присъединяването на България към Европейския съюз. С изнесените на конференцията доклади, с проведените обсъждания по повдигнатите въпроси ние демонстрирахме нашето желание да бъдем партньор и помощник на гържавните органи и на институциите при подготовката на преговорите по обявените тогава 31 преговорни глави. В седемте изминали след това години на преговорния процес стъпка по стъпка, неотклонно, България се справи с много предизвикателства.

Днес, няколко месеца след приемането ни в ЕС, като че ли голямото значение на конкретната дата се изгуби. Същественото е как ще се справим като общество с новите предизвикателства. А за участниците в дискусиата „Управление и устойчиво развитие“ още по-важен е въпросът: с какво ние бихме могли да помогнем в този процес.

Изминалият път дава увереност в няколко неща, които следва да се подчертаят.

На първо място, актуалната тематика на устойчивото развитие като концепция, налагането на открит дух на дискусиите и равнопоставен диалог между участниците отвори широко вратите за организиране на редица тематични конференции и присъединяване на нови съмишленици.

На второ място, през периода 1999-2004 г. тематичните направления на конференцията се възстановиха изцяло в познатите и утвърдени вече:

- Развитие на концепцията за устойчиво развитие;
- Управление на устойчивото развитие - критерии

Проф. Нино Нинов, ректор на ЛТУ (вляво), и доц. Иван Палигоров - декан на Факултет „Стопанско управление“, в момент от работата на конференцията

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИСЪЕДИНЯНЕТО

Доц. Иван ПАЛИГОРОВ -
декан на Факултет „Стопанско управление“ на ЛТУ

Проведената на 23-24 март в УОГС - Юндола, IX Международна научна конференция утвърди създадената през последните девет години традиция и се наложи като желан форум за дискутиране на едни от най-важните проблеми на теорията и практиката на управлението и устойчивото развитие.

и политики;

- Основни области за реализиране принципите на устойчивото развитие;

- Управление на устойчивото развитие на човешките ресурси;

- Съвременни информационни технологии в управлението и устойчивото развитие;

- Приложение на изискванията на устойчивото развитие в образованието и обучението.

На трето място, утвърдени учени и специалисти в областта на устойчивото развитие, професори, доценти, асистенти и докторанти от представените катедри и факултети на различните университети, специалисти и експерти от практиката имат свободата на научната изява, възможността да споделят идеи, да покажат своите достижения, да трупат опит в защитаване на научни тези. Общата оценка е, че преобладаващата част (над 85 %) от представените и публикувани доклади са посветени на актуални въпроси на управлението и устойчивото развитие в контекста на присъединяването на България към ЕС.

В заключение, най-кратката количествена характеристика на резултатите от дискусиата за изминалия период е: над 1070 участници в проведените до сега конференции; представени са и са публикувани на страниците на списание „Управление и устойчиво развитие“ 756 научни статии и съобщения, в общ обем от 4552 страници.

Както и преди осем години, сме убедени, че за да има утре, трябва да се започне от днес. Поели по дългия път на хармонизирането на сложните и противоречиви взаимоотношения между човека и природата, нека приоритетно отделим необходимото внимание на сегашните действия, достойни за нашето участие в света на Европа.

Ще позволим ли да бъде заличена природата на Странджа?

С решение от 29 юни 2007 г. на тричленен състав на Върховния административен съд по жалбата на Община Царево и инвеститори срещу заповедта за обявяване на Природен парк „Странджа“ от 1995 г. Съдът прогласи заповедта за нищожна. С това бе заличен Природен парк „Странджа“.

Публикуваме мнението на директора на Природния парк инж. Стефан ЗЛАТАРЕВ

Една от основните причини за това, което се случва сега с Природен парк „Странджа“, е неприемането навреме и до момента на Плана за управление на парка.

Предисторията

- Планът за управление на ПП „Странджа“ бе готов още в края на 2003 година. Поради непрекъснато ескалиращите претенции на двете Общини - Малко Търново, и най-вече на Царево, бе връщан на авторите за преработка и бе загубено ценно време.

- По неизвестни причини този преработен план отлежава вече две години в Министерството на околната среда и водите и не се придвижва към Министерския съвет за приемане.

- Община Царево води агресивна политика за застрояване на цялото крайбрежие, подкрепя дори незаконното строителство (случая с „КРАШ-2000“, в който адвокатът на Общината бе защитник и на „КРАШ-2000“).

- Подкрепя всички собственици, които искат да строят на земеделски земи, иска да продава общински земи, които на територията на Парка са публична собственост и не могат да се продават.

Планът за управление

предвижда най-добрия възможен компромис между защитата на природата и икономическото развитие на Общините. Ако той беше одобрен навреме от МОСВ и приет от МС, което беше възможно още през 2004-2005 г., противоречията щяха да бъдат в голяма степен изгладени и нямаше да се стигне до днешната ситуация.

Конкретната причина,

довела до делото, беше невъзможността да се узакони строежът на „Златна перла“ на „КРАШ-2000“ в рамките на Парка. Реши се, че ако няма парк, узаконяването е възможно. Ако беше приет Планът за управление, подобен строеж въобще нямаше да започне.

Какво ще загубим?

Какво ще се случи при окончателно заличаване на Парка или при откриването на нова процедура по обявяването му, която ще се влачи с години (пример - бързината, с която действа съдебната ни система).

1. Ще загубим безвъзвратно: девствената природа на Южното Черноморие, старите гори на Странджа, приморските пейзажи, голяма част от биоразнообразието, абсолютно сигурно Белите понтийски дюни и част от пясъчните плажове (пример - цялото крайбрежие от с. Влас на юг).

2. Ще се стигне до: презамърсяване на околностите със строителни и битови отпадъци и на морето с фекални води (пример - Слънчев бряг и околностите, Созопол

и околностите).

3. Воден режим по цялото Южно Черноморие - огромен брой консуматори, ограничени водни ресурси.

4. Отлив на туристи поради урбанизацията и увреждането на природата и в перспектива - икономическа регресия на цялото крайбрежие и насочване на туристите към турското крайбрежие на Странджа, което е непоколебимо.

5. Ликвидиране на Парковата дирекция и разпиляването на опит и квалифицирани кадри.

Как да излезем от ситуацията?

С надеждата, че петчленката на ВАС ще отхвърли сегашното решение и ще спаси Парка. Загължително налагане на мораториум за всякакво строителство върху земеделски земи до приемането на Плана за управление на Парка.

Приемане час по-скоро на този План!

Официална жалба до Европейската комисия

Българското правителство не е внесло пълен списък и е закъсняло с приемането на местата по „Натура 2000“ - това се казва в жалбата, внесена от седемте природозащитни организации: WWF Дунавско-Карпатска програма - България, ФПС „Зелени Балкани“, Сдружение за дива природа „Балкани“, Информационен и учебен център по екология, Българско дружество по фитоценология, Екологично сдружение „Хаберлеа“ - Асеновград, и Студентски екологичен клуб при Софийския университет.

Жалбата е основание Европейската комисия да започне процедура за санкциониране на българското правителство.

Официалният списък по Директивата за хабитатите, който българското правителство изпрати в Европейския съюз, включва само 180 места от „Натура 2000“, които покриват 13 % от територията на страната. Това стана, въпреки че на 21 ноември 2006 г. Националният съвет по биоразнообразие, който съветва българския министър на околната среда, предложи да бъдат включени 225 места, които покриват 28.6 % от територията на страната, се казва в жалбата.

Природозащитните организации не одобряват гресите на непълнотите в мрежата „Натура 2000“ в България. Покритието ѝ е недостатъчно за над 70 % от видовете местообитания, а местообитания за някои видове не са включени въобще. **Т**

Състезание между секачи от Родопите

Шампионът в тазгодишната надпревара - Антон Хъров

На 22 юни в м. Мечи чал в района на Горовладелска производителна кооперация „Гора“ - Чепеларе, се проведе станалото вече традиционно състезание за „Най-добър секач-моторист“, организирано от Националното сдружение на собствениците на недържавни гори „Горовладелец“ със съорганизатори GTZ Проект „Родопи“ и БУЛПРОФОР. Участваха 22 състезатели от 6 горовладелски производителни кооперации - „Гора“, „Пампорово 2001“, „Мурджов пожар“, „Ела 2001“, „Карачелебица-Инженаровско“ и „Борица“.

Състезанието премина в 5 дисциплини при отлична подготовка от страна на домакините от ГПК „Гора“. Председател на съдийската комисия бе доц. Димитър Георгиев - преподавател в ЛТУ. От РУГ - Смолян, присъстваха и участваха в главната съдийска комисия зам.-началникът инж. Красимир Каменов, директори на лесничейства и експерти от управлението.

Званието „Най-добър секач-мото-

Победителите в отделните дисциплини (отдясно наляво): Петър Илчев, Борис Губеров, Велин Мутафов, Реджеп Чанта, Захари Глухов

рист“ за 2007 г. завоюва Антон Хъров от ГПК „Карачелебица-Инженаровско“. Първи в дисциплината „Поваляне на дърво“ стана Захари Глухов от ГПК „Мурджов пожар“. Първи в „Подготовка на моторния трион за работа“ е Реджеп Чанта - ГПК „Борица“, в „Комбинирано рязане“ - Велин Мутафов от ГПК „Пампорово 2001“, в „Прецизно рязане“ - Борис Губеров от „Гора“ и в „Кастрене на клони“ - Петър Илчев от ГПК „Кара-

челебица-Инженаровско“. Отборно шампиони станаха представителите на ГПК „Мурджов пожар“, вицешампиони - на ГПК „Ела 2001“ и трети - на ГПК „Пампорово 2001“. На първенците бяха връчени купи, грамоти и много награди.

Инж. Димитър БАТАЛОВ - Национално управление по горите

Кооперациите отборни победители (отдясно наляво): „Мурджов пожар“ - на първо място, „Ела 2001“ - второ, и „Пампорово 2001“ - трето

ЗААРЛАНДСКАТА КОНЦЕПЦИЯ - В БЪЛГАРСКИТЕ ГОРИ

В началото на юни в Регионалното управление на гори - Смолян (ДЛ - Смилян, и ДЛ - Широка лъка - ГПК - „Борица“), започна обучението на лесовъди за прилагане на Заарландската концепция за отглеждане на млади насаждения. Този метод се приема от екологите и „зелените“ в Западна Европа и се прилага и в гори, включени в екологичната мрежа „Натура 2000“. Същността на концепцията е, че не се работи върху цялата площ на насаждението, а само около определен брой - „дървета на бъдещето“, като по този начин се постигат няколко цели: икономически - от 5 до 10 пъти се намалява времето за работа на единица площ, намалява използването на моторни триони, горива и масла, работи се на по-малко места, но в определени точки на насаждението и се постига по-бърз растеж на по-качествените стъбла; екологични - намесата на човека

е максимално щадяща природата, запазва се биологичното разнообразие, горите са много по-устойчиви на ветрове и тежък сняг, постига се „вечна“ гора, няма изсичане на голи площи, толерират се местните дървесни видове; социални - осигурява се заетост на по-квалифицирана работна ръка.

Германските колеги, които предават своя опит, са служители на „Заарфорст“ - държавното горскостопанско предприятие на провинция Заарланд. Обучението, финансирано от Германско-българския проект за техническо сътрудничество (GTZ) и „Заарфорст“, се състои от презентация на метода, обучение на терена, самостоятелна работа и обсъждане на резултатите. Целта е обучаваните да са напълно подготвени да прилагат наученото самостоятелно и да обучават други лесовъди. В България досега тази концепция не е прилагана и амбицията на смолянските лесовъди е да се въведе в младите гори на Родопите, нуждаещи се от отглеждане, което по финансови причини се извършва ограничено. **Т**

„Тора“ по света

От 11 до 13 май в гр. Нанси, Франция, се проведе конференция, организирана от френския клон на Международната асоциация на студентите по горско стопанство (IFSA - International Forestry Students Association). По една от темите на конференцията - „Довът: роля, еволюция и особености в отделните страни“, от българска страна бе изнесена мултимедийна презентация, свързана с ловното стопанство. Представители на нашата страна бяха и студентите от Лесотехническия университет в София Надежда Исакова - председател на Студентския съвет на университета, и Чавдар Желев, който е член на ръководството - консул, на международната организация.

IFSA е асоциация, обединяваща 58 организации, клубове и съвети на студенти по горско стопанство от 36 страни. Ръководи се от Управителен съвет - президент, зам.-президент, изпълнителен секретар, трима консули и касиер. Всяка година, от 1973 насам, се провеждат конгреси (генерална асамблея), на които се избира ново ръководство. Сегашният президент е студентка от Бразилия. На ротационен принцип асоциацията издава и свое спи-

тема. В Нанси тя бе „Обсъждане на Горския план за действие и на горското образование“, като бяха показани 18 лектори от 9 страни - Австрия, Белгия, Бразилия, България, Германия, Унгария, Франция, Швеция и Шотландия. Участваха 126 студенти от 16 страни - Босна, Бразилия, България, Гана, Германия, Дания, Италия, Китай, Португалия, Русия, Унгария, Франция, Хърватска, Чехия, Швей-

Среща на студенти лесовъди от цял свят

цария и Швеция. Отделните теми бяха свързани с развитието на европейския горски сектор, като обмен на студенти по горско стопанство (например студент от Нанси може да учи и в Германия и да защити

две дипломи - и от френското, и от немското висше горско училище) и тяхната мобилност, която включва до 6-месечни стажове в различни региони в света. Идеята, която да залегне и в Горския план, е да се повишат възможностите за конкурентоспособност сред лесовъдите чрез добро

Част от участниците в конференцията, които присъстваха на презентациите с ловна тематика

сание. Има и чудесен сайт - www.ifsa.net, от който всеки може да научи за нейната дейност.

IFSA е разделена на 8 региона - два за Европа (за страните от Северна и за страните от Южна Европа), два за Африка, също за северната и южната ѝ част, и по един за Южна и Северна Америка, за Азия и за Океания. Някои страни, например Германия, членуват с по няколко - в случая 5, студентски организации. Годишно студентите от всеки регион провеждат минимум по една конференция по определена

Студентите домакини се справиха отлично с организацията на международната проява. Вдясно е президентът на IFSA за Франция Силван Дюпри

Част от центъра на гр. Нанси

образование и обмен на учебни методи и практики. Представени бяха и промените в горския сектор и заетостта в него, проблемите с климатичните изменения и действията за намаляване на тяхното неблагоприятно въздействие, използването на дървесината като алтернативен източник за енергия, необходимостта от горска сертификация, популяризиране на целите на горското управление сред обществеността, усъвършенстване на комуникациите между отделните страни за изграждане на устойчива политика в областта на стопанисването на горите.

След презентациите, които се провеждоха в различни зали в сградата на горското училище в Нанси, защото участниците в конференцията бяха над 120, бяха посетени обекти в горски насаждения в близост до града. Заключителната част се състоя в сградата на кметството, където домакините резюмираха всяка от лекциите и обобщиха мнението на участниците. По утвърдена традиция заключителната вечер бе организирана с участието на всички делегации, които представиха свои оригинални национални ястия и специалитети.

Останах приятно изненадан от дей-

ността на IFSA и активността на студентите лесовъди от тази световна организация. От няколко години и България, представлявана от студенти от ЛТУ, активно участва в живота на IFSA, като през 2008 г. страната ни е одобрена за домакин на световната асамблея. (Тази година домакин е Южна Африка.) Френският клон на IFSA сега наброява около 150 членове, предимно студенти от висшето училище за горски инженери в Нанси.

Основано е през 1824 г. като Национално училище по води и гори. Тогава ерозията във Френските Алпи е създавала огромни проблеми на държавата и населението. Именно специалистите от Нанси създават френската школа за овладяване на опороени терени, опитът на която се прилага в България от 1905 г. с идването на Феликс Вожли.

Първата лаборатория за горски изследвания към училището е открита през 1882 година.

Днес в него се обучават бъдещите инженери лесовъди. Обучението е 3 години, като по време на третата студентите имат 6-месечен стаж, който могат да преминат и в чужбина, и 6-месечна специализация. Обучението може да продължава и

с още специализации или платени магистратури и докторантури. Годишно се дипломират по около 30 лесовъди. От тях десетина са задължени да работят в структурите на държавното национално горско управление - ONF. Всъщност те още от първата година на следването са избрани да бъдат „държавни служители“. ONF им дава месечна стипендия, а след това им осигурява работа. Много престижно е младеж да успее да влезе в горския уни-

Уникална шайба от псевдоцуга от Канада на 567 години (от 1309 до 1876), дарена на училището в Нанси, основано през 1824 г.

верситет в Нанси, а още по-престижно е да получи държавна подкрепа. Това на практика са кандидат-студентите, показали изключително високи познания. Затова и завършващите единственото горско висше училище лесовъди в многомилионна Франция са сред най-уважаваните специалисти и са със завишен жизнен стандарт.

Борис ГОСПОДИНОВ

Сградата на университета в Нанси, на студентското общежитие и на лабораториите

Икономически модел: ДЪРЖАВНИТЕ

Инж. Пламен КОЛЕВ - началник на отдел „Ловно и рибно стопанство“ в НУГ

С ясното съзнание за състоянието, в което се намираше българското ловно стопанство в края на 90-те години, и поради спешната необходимост от възстановяването му беше създаден действащият сега икономически механизъм на държавните дивечовъдни станции - търговски дружества, част от дейността на които (управление и контрол на горския фонд, лесокултурни, лесозащитни и др. мероприятия) се финансира от бюджета на НУГ на базата на договор за възлагане на дейностите. Регистрирани през 2002 г. по Търговския закон, 37-те държавни дивечовъдни станции от началото на 2003 г. съществуват като самостоятелни стопански субекти. Те стопанисват ловностопански райони на обща площ 660 000 ха. Това са близо 6 % от ловната площ на страната. Предоставеният им за управление ДГФ е 530 000 хектара.

ЛОВНОСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Ловностопански мероприятия. Неоспорим е фактът, че заложеният преди 5 години механизъм се доказва като успешен и постави обрат в тенденциите - негативните процеси бяха преустановени, а в повечето ловностопански райони започна видимо подобряване. НУГ съсредоточи в районите на ДДС целия си финансов ресурс, предназначен за ловностопански мероприятия. В процеса на работа станциите успяха чрез стопанската си дейност да заделят значителни суми за дивечовъдство. За периода 2002-2006 г. четири пъти и половина са увеличени средствата за ловностопански мероприятия от собствени приходи на станциите (табл. 1).

Таблица 1

Финансиране на ловностопански мероприятия от НУГ и за сметка на стопанската дейност на ДДС

АСМ по години за сметка на	Бюджет на НУГ, лв.	Стопанска дейност, лв.	Общо финансиране, лв.
2002	2 408 726	364 445	2 773 171
2003	2 990 683	1 144 893	4 137 576
2004	2 960 306	1 630 853	4 591 159
2005	1 437 998	2 101 754	3 539 752
2006	1 614 000	2 466 000	4 080 000

Тези значими вложения бяха насочени основно към разширяване и повишаване на качеството на хранителната база, за закупуване на фуражи и осигуряване на целогодишно подхранване на дивеча, както и за обновяване на биотехническите съоръжения.

За периода поддържаните дивечови ниви са увеличени като площ с 14 % - от 18 907 гка през 2002 на 21 500 гка през 2006 година. Сериозно внимание бе отделено на разнообразяване на видовете кул-

тури. През 2003 г. бяха внесени опитно малки количества от няколко вида тревни смеси с немски произход, а през 2004 г. бяха закупени и засети в районите на четири дивечовъдни станции общо около 1500 гка експериментални площи с многогодишни култури, разнообразни по състав и по специализация за видовете дивеч. През 2006 г. дивечовите ниви с многогодишни култури достигнаха около 3200 гектара. Фуражите за зимно подхранване се увеличиха от 3566 т (2002 г.) на 4915 т през 2006 година. Възстановените и новоизградени волиери и БИСД са на обща площ около 5980 хектара.

Таблица 2

Вид дивеч	Година	Запас, бр.	Увеличаване на запаса дивеч спрямо 2002 г., %
Бл. елен	2002	5730	1.30
	2003	5830	
	2004	6420	
	2005	6987	
	2006	7463	
Ел. лопатар	2002	1110	1.51
	2003	1200	
	2004	1450	
	2005	1427	
	2006	1661	
Сърна	2002	6300	1.28
	2003	7000	
	2004	7830	
	2005	7801	
	2006	8072	
Дива свиня	2002	5990	1.79
	2003	7220	
	2004	7800	
	2005	8740	
	2006	10 728	

Запаси и ползване на основните видове едър дивеч. Положените усилия за подобряване на хранителните и защитните качества на местообитанията доведоха до стабилизиране на дивечовите запаси и до плавно покачване на броя на животните на единица площ. Мерките, предприети за охрана на дивеча, оказаха допълнително положително влияние. В таблица 2 са показани данните от последните пет години за таксациите на основните видове едър дивеч в ловностопанс-

ДИВЕЧОВЪДНИ СТАНЦИИ

ките райони, стопанисвани от държавните дивечовъдни станции.

Положителният резултат от свършената работа е видим - тенденция за плавен ръст на запасите.

Незадоволителното състояние на запасите през 2002 г. обуславяше и заниженото ползване, което се планува с цел осигуряване на ръст на запа-

сите, но за съжаление за сметка на качество на индивидите. За отстрел в ДДС се плануваха и се разрешаваха само зрели мъжки екземпляри (с изключение на дивата свиня). И ако през годините от 2002 до 2006 това донякъде би могло да се оправдае, през 2007 г. в немалко райони на ДДС е наложително преобръщане на тенденцията, която досега сочи, че годишният план за ползване в ре-

дица станции не се изпълнява (табл. 3).

Анализът на изпълнението на плановете за ползване показва, че в размера на ползването няма ясна закономерност, която да е обобщаваща за всички видове.

Причините за неизпълнение са много и от различно естество.

Ползването е ловностопанско мероприятие, но от друга страна, това е и пазар. Днешният ловен пазар не е като преди 20 години. Освен това не бива да се подценява вече осезаемото платено присъствие на български граждани в ловните райони на ДДС. Около 2/3 от човекопотока през последния ловен сезон са български ловци, което само може да ни радва.

За възстановяване на интереса към българските ловни полета НУГ направи максимално възможното. Чрез предварително подготвена и утвърдена програма участвахме в престижните международни ловни изложения или на такива, които се провеждат в държави с потенциал - Германия, Австрия, Испания, Италия, Франция, Русия. Създадено беше специализирано звено за ловен туризъм в системата на НУГ, което да организира тези участия и да работи в качеството си на ловен посредник.

Трябва да се отбележи, че има значителен брой станции, в които приходите от ловен туризъм са символични. Неизпълнението на плановете трябва да бъде санкционирано. Санкции са наложителни, тъй като това неизпълнение при увеличена плътност и лоша въз-

Таблица 3

Вид дивеч	Година	Запас, бр.	План за отстрел, бр.	Отстрел, бр.	Изпълнение, бр.
Бл. елен	2002	5730	208	55	26
	2003	5830	148	46	31
	2004	6420	196	51	26
	2005	6987	388	90	23
	2006	7463	526	125	24
Ел. лопатар	2002	1110	194	14	7
	2003	1200	144	20	14
	2004	1450	134	18	13
	2005	1427	128	32	25
	2006	1661	175	51	29
Сърна	2002	6300	499	88	18
	2003	7000	480	92	19
	2004	7830	590	120	20
	2005	7801	677	165	24
	2006	8072	788	206	26
Дива свиня	2002	5990	3173	784	25
	2003	7220	3315	704	21
	2004	7800	3663	1268	35
	2005	8740	4096	1222	30
	2006	10 728	4606	1932	42
Дива коза	2002	636	44	25	57
	2003	663	45	35	78
	2004	672	42	28	67
	2005	728	47	36	77
	2006	799	55	46	84
Муфлон	2002	1083	114	22	19
	2003	1362	134	37	28
	2004	1370	99	39	45
	2005	1355	81	30	37
	2006	1492	110	47	43
Глухар	2002	942	33	15	45
	2003	883	38	17	45
	2004	966	40	21	50
	2005	1098	55	22	40
	2006	1131	43	25	58

Приходи от ОЛТ

Година	Отстрел, лв.	Услуги, лв.	Общо, лв.	Общ обем приходи от ОЛТ за страната, лв.
2002	1 084 036	619 675	1 703 711	2 266 185
2003	1 286 245	766 173	2 052 418	2 293 151
2004	1 756 425	918 542	2 674 967	3 654 793
2005	1 850 239	1 214 242	3 064 481	4 121 610
2006	2 781 577	1 379 387	4 160 965	5 106 411

Таблица 4

2007 г. бяха закупени от Чехия 57 муфлона. Договорени са и са заплатени 20 муфлона от Хърватска.

Разселването обаче не бива да е самоцел. Защото трябва да се използват животни с добри качества, което в нашите условия се оказва на практика трудно изпълнимо. Селективността

растово-полова структура го-пълнително ще влошава качест-вата на популациите, а липсата на ловци и непровеждането на лов по линия на ОЛТ се отразява чисто психологически на заетите в ловностопанската дейност служители, защото ги демоти-вира. И нещо много съществено - губим значителен обем средст-ва, които бихме могли да реин-вестираме в дивечовъдството. Годишно „пропускаме“ около 5-6 млн. лв. от ловен туризъм и ре-ализация на дивечови продукти. От таблица 4 е видно, че дори при такова символично изпълнение на плануваното ползване, обемът на годишния приход непрекъснато нараства.

Съотношението отстрел - услу-ги видимо не се е променило за тези четири години. Може би е пресилено да се каже, че продаж-бата на наличните запаси е нее-фективна, но определено има как-во да се желае по увеличаване на дела на прихода от услугите.

Разселване на едър и дребен дивеч

Всяка година се утвърждава програмата за разселване на ди-веч. Възстановени и новоизгра-дени бяха множество капани за улов на едър дивеч. Редица БИСД бяха задивечени. За повишаване на ефективността на улова и намаляване на стреса при жи-вотните бяха закупени четири наркотични пушки. Беше финан-сирана програма за изследване на ефективно прилагане на умобилизиращи вещества. През 2004 г., след работно посещение в Унгария, беше закупена специ-ализирана мрежа за улов от раз-стояние. Програмата за разсел-ване обаче отново не беше из-пълнена в пълен размер. В края на 2005 г. бяха закупени от Австрия 98 муфлона и 46 еле-на лопатар, а в началото на

Година	Фазан, бр.	Яребица, бр.	Полудива патица, бр.	Кеклик, бр.	Дива пуйка, бр.
2002	43 100	4300	-	1100	-
2003	34 100	4000	-	700	-
2004	43 300	5500	7 900	650	-
2005	44 530	5530	7 020	490	-
2006	33 300	4650	3 000	-	427
Себестойност на 45-дневни птици/2005 г.	3.40 лв.	2.80 лв.	3.60 лв.	-	4.50 лв.

Таблица 5

е сведена до възможност или евентуален избор и то само в по-го-лемите капани. Крайно необходимо е да бъдат зазелени и през 2007 г. средства за внос на жив дивеч за опресняване на кръвта в съществуващите БИСД - главно за муфлона и елена лопатар.

Особено внимание бе отделено на фермерното производство на ловни птици. Годишната издръжка на всяко производствено сто-панство възлиза на около 80 000 лв., или общо 400 000 лв. годишно от бюджета за ловностопански мероприятия. Направени са ремон-ти на волиерите във всички ДДС, които произвеждат ловни пти-ци, но въпреки това волиерите в ДДС „Мазалат“ и ДДС „Сеслав“ са в лошо състояние. Във всички станции, които за разселване полу-чават ловни птици, са изградили задължителните съгласно нор-мативната уредба карантинни волиери.

Трябва обаче да признаем, че независимо от положените усилия, ефективността на разселването е малка. Предстои сериозна ра-бота, за да подобрим качествата на произвежданите ловни пти-ци и да оптимизираме производството, за да снижим значително себестойността. Необходимо е да приемем техники на разселва-не, които са поне удовлетворяващо ефективни. Като цяло и фер-мерното производство, и разселването на ловни птици изостават в технологично отношение, а и като обеми. Допълнителни проб-леми създаде и ще създава въведената забрана за лов на водопла-ващи видове, както и за износа на пернат дивеч, поради наличие-то на „птичи грип“.

Таблица 6

Данни от отчетите за приходи и разходи през 2003, 2004, 2005 и 2006 г.

ОПР	2003 г., млн. лв.	2004 г., млн. лв.	2005 г., млн. лв.	2006 г., млн. лв.
Приходи	54 876	67 627	69 717	79 600
Разходи	52 638	65 698	68 503	78 800
Счетоводна печалба	2238	1929	1.214	0.789
Печалба след данъчно облагане	1605	1690	0.974	0.660
Разходи за външни услуги	22 626	28 545	32 702	37 488
Разходи за заплати и осигуровки	15 431	19 138	18 026	20 257

Таблица 7

Финансиране от бюджета на НУГ и преводи от ДДС към НУГ

	2003 г., млн. лв.	2004 г., млн. лв.	2005 г., млн. лв.	2006 г., млн. лв.
Финансиране от бюджета на НУГ	17.000	15.000	14.140	15.060
Преводи от ДДС към НУГ	13.000	15.000	17.220	21.330

ДДС КАТО ИКОНОМИЧЕСКИ МОДЕЛ

Резултатите на макрониво са задоволителни. ДДС реализират ръст на обема, печалба, увеличена е и средната работна заплата. Най-важното - финансовото обезпечаване спрямо състоянието от преди три години е неоспорим факт.

Едновременно с това бюджетните възможности за финансиране на част от дейността на станциите непрекъснато намаляват. По всяка вероятност възможностите за подпомагане ще продължат да намаляват, като се има предвид заложената от МЗГ рамка на бюджета на НУГ.

Със средства от стопанската дейност през 2003 г. са финансирани 26 % от общата стойност на мероприятията, извършени в териториалния обхват на ДДС, през 2004 г. - 31 %, през 2005 г. - 27 %, и през 2006 г. - 34 %. Вноските към бюджета на НУГ също са се увеличили от 13 млн. през 2003 г. на 15 млн. за 2004 г., за 2005 г. са малко повече от 17 млн. лв., а за 2006 г. са над 21 млн. лева.

Данните от таблица 7 показват, че за краткия период на съществуване намаляването на бюджетното подпомагане на ДДС е с около 2-3 млн. лв., а увеличаването на размера на вноските от ДДС към НУГ е с повече от 8 млн. лв. Това „натоварване“ на стопанската

От казаното до тук може да се предположи, че негативен вариант е вероятен, но не бива да се преувеличава. Това са процеси, които подлежат на управление и контрол и които са следени и управлявани и досега. НУГ все още има достатъчен капацитет и ресурс за въздействие и при необходимост използва както лостове на управление, дадени от нормативната уредба, така и възможността да преразпределя и насочва финансовия поток в зависимост от приоритетите на отрасъла. Лимитирането на общата бюджетна рамка на НУГ неминуемо все по-сериозно ще се отразява върху дейностите в горския отрасъл, съответно върху ДДС и дивечовъдната дейност. Оптимизирането на организационната структура е едната предпоставка за своевременно решаване на проблемите, а подобряването на контрола на място върху стопанската дейност е другият елемент.

Таблица 8

Година	За сметка на бюджета на НУГ, лв.	За сметка на стопанската дейност, лв.	Общо финансиране, лв.
2003	15 040 000	5 473 000	20 513 000
2004	13 890 000	6 589 000	20 479 000
2005	14 140 000	5 342 000	19 482 000
2006	15 062 000	7 717 000	22 779 000

дейност може да бъде компенсирано, като бъде намален процентът от продажната цена на гървесина, който дивечовъдните станции внасят като тарифни такси в бюджета на НУГ.

Може да се стигне до сериозни затруднения в работата на по-слабите в ресурсно отношение станции, а при по-богатите най-вероятно - до загърбване на приоритетната дейност - дивечовъдство, тъй като целият финансов ресурс ще бъде насочен към печелившия гърводобив, за да се осигури икономическото оцеляване на станцията.

В таблица 8 са посочени данните за финансиране на мероприятията по охрана, стопанисване и възобновяване на горите и борба с ерозията, ловностопански, управление и контрол на ГФ от НУГ към ДДС и за сметка на стопанската дейност на станциите.

Не са посочени средствата, изразходвани от дивечовъдните станции за капиталови разходи, като за 2006 г. за сметка на стопанската дейност те са 5 503 779 лв., а финансирани от бюджета на НУГ са 717 837 лева.

© В. ПОЧЕКАНСКИ

Таксацията на дивеча през пролетта на 2007 г. се провежда съгласно указанията на Националното управление по горите, дадени с писмо № 36-00-32/19.02.2007 година.

От представените обзори за състоянието на дивечовите запаси по регионални управления е видно, че таксирането на дивеча е преминало при добре създадена организация и контрол. За държавните ловностопански райони получените таксационни данни са резултат от проведени целогодишни наблюдения на местата за подхранване на дивеча, водопища, калища, дивечови просеки или чрез обхождане на площите при наличие на снежна покривка, както и данните от сватбовищата на благороден елен и елен лопатар. Беше спазено изискването за едновременно провеждане на таксация в съседни ловностопански райони. В предоставените ловностопански

ОБЗОР НА СЪСТОЯНИЕТО

райони таксацията се извършваше в присъствието и под контрола на служители от ДЛ и ДДС.

Таксацията на дивеча в националните паркове беше проведена без участие на служители от съответните ДЛ, ДДС и РУГ. Подаването на данни от Националните паркове „Рила“, „Пирин“ и „Централен Балкан“, както е обичайно, закъснява или въобще не се представят за обобщаване в НУГ. Данни за таксация за НП „Пирин“ не бяха представени, поради което са посочени данните за запасите от миналата година. Получените резултати от таксацията се характеризират със следната картина при отделните видове дивеч.

БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН

Общият брой на благородния елен

възлиза на 18 520, от които в държавните ловностопански райони (ДАР) - 12 480, а в ловностопанските райони на дружините - 6040. В сравнение с миналата година увеличаването е с 927 екземпляра, или с 5 %. Продължава спадът в запасите в районите на РУГ - Благоевград - с 36 %. Причините са комплексни - щетите от хищници, тежката зима, браконьерството, ниската култура на българските ловци.

Незначително намаляване се наблюдава в РУГ - Смолян - с 27 бр. (12 %) и РУГ - Кърджали - с 32 бр. (19 %). По-голям ръст на запасите има в РУГ - Русе - със 171 бр. (18 %), което се дължи основно на увеличаването в държавните ловностопански райони на Държавните дивечовъдни станции „Сеслав“ и „Дунав“, където целогодишното подхранване, осигу-

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОЛЕТНОТО ТАКСИРАНЕ НА ДИВЕЧА

РУГ	ВИД ДИВЕЧ												
	ЕДЪР ДИВЕЧ											ДРЕБЕН	
	Бл. елен	Ел. лопатар	Сърна	Дива свиня	Дива коза	Глухар	Муфлон	Мечка	Алп. кози­рог	Тиб. як	Зубър	Заек	Фазан
Берковица	133	19	777	519	0	0	0	0	0	0	0	502	74
Бургас	1235	411	1377	2201	0	0	189	0	0	0	0	912	274
Благоевград	82	76	1889	1699	0	197	138	103	3	0	0	2516	0
Варна	844	395	730	1320	0	0	236	0	0	0	0	2100	3600
Велико Търново	1051	59	1354	1403	0	0	76	57	0	0	0	86	82
Кърджали	136	116	581	644	0	0	346	2	0	0	0	636	20
Кюстендил	141	118	488	663	21	0	97	18	0	0	0	362	264
Ловеч	579	190	899	1658	0	0	105	81	0	0	0	348	203
Пазарджик	398	176	1619	1466	295	880	154	107	0	0	0	1213	0
Пловдив	725	149	1538	1357	315	226	240	114	0	6	0	2004	1740
Русе	1127	18	887	758	0	0	0	0	0	0	0	1980	309
Сливен	650	215	1004	1076	0	0	183	4	0	0	0	1244	5195
Смолян	184	26	760	563	257	385	318	39	0	0	0	1029	0
София	815	699	1056	1399	65	50	1093	24	60	12	0	442	312
Стара Загора	332	0	565	625	0	0	0	53	0	0	0	337	890
Шумен	1968	197	750	1642	0	0	32	0	0	0	0	1444	978
ДАР по РУГ:	10 400	2864	16 274	18 993	953	1738	3207	602	63	12	0	17 155	13 941
НП „Рила“	40	0	502	492	411	445	0	62	0	0	0	638	0
НП „Пирин“	0	0	297	251	276	178	0	48	0	0	0	222	0
НП „Централен Балкан“	429	0	675	940	244	0	0	84	0	0	0	0	0
УОГС	68	165	272	104	0	25	78	2	0	0	0	141	0
НСО - Кричим	0	300	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0
МС - Воден	1130	466	95	305	0	0	80	0	0	0	54	0	0
МНО	11	0	35	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0
МС - Искър	402	432	97	151	0	0	80	0	0	0	0	0	0
ОБЩО ДАР 2007 г.	12 480	4227	18 247	21 292	1884	2386	3452	798	63	12	54	18 156	13 941
ДАР 2006	11 910	3697	17 586	19 483	1883	2057	2783	837	47	16	49	16 979	10 954
в % спрямо 2006 г.	105	114	104	109	100	116	124	95	134	75	110	107	127
Предоставени АСР 2007 г.	6040	1392	52 933	41 924	336	814	392	248	0	0	0	371 039	97 077
Предоставени АСР 2006 г.	5683	1621	51 276	38 965	337	759	350	258	0	0	0	357 170	86 369
в % спрямо 2006 г.	106	86	103	108	100	107	112	96	0	0	0	104	112
ВСИЧКО 2007 г.	18 520	5619	71 180	63 216	2220	3200	3844	1046	63	12	54	389 195	111 018
ВСИЧКО 2006 г.	17 593	5318	68 862	58 448	2220	2816	3133	1095	47	16	49	374 149	97 323
в % спрямо 2006 г.	105	106	103	108	100	114	123	96	134	75	110	104	114

НА ДИВЕЧОВИТЕ ЗАПАСИ

ряването на спокойствие през брачния период, по време на раждането и по-надежната охрана на тези райони доказаха ефективността си. Нарастването в РУГ - София - със 159 бр. (24 %), се дължи основно на реализирания внос на благороден елен в района на ДЛ - Етрополе. Половото съотношение е в полза на женските, което говори за нарушени структури в повечето райони. Запасът като цяло е под допустимия за страната.

ЕЛЕН ЛОПАТАР

Запасът от елен лопатар е 5619 животни, от които 4227 в ДЛР и 1392 - в ловностопанските райони на ловните гружини. В сравнение с миналата година има ръст на общия запас с 301 бр., или с 6 %. Нарастването се дължи основно на успешното

разселване през последните 3-4 години, както и на реализиран внос на този дивеч в БИСД.

Чувствително намаляване на числеността при елена лопатар се наблюдава в ловностопанските райони, стопанисвани от ловните гружини - с 229 бр. (14 %). Спадът основно се дължи на увеличеното ползване в района на ДУ „Студен кладенец“, както и на разселените в други ловностопански райони около 150 броя.

СЪРНА

Запасът от сърна е 71 180 бр., от които 18 247 в държавните ловностопански райони и 52 933 в ловностопанските райони на ловните гружини. В сравнение с миналата година увеличаването е с 2318 екземпляра, или с 3 %. Може да се говори вече за едно общо стабилизиране на запасите на сърната в страната. Като цяло за страната запасът от сърна е значително под допустимия.

ДИВА СВИНЯ

Дивата свиня наброява 63 216 екземпляра.

Ръстът на запаса спрямо миналата година е с 4768 броя, или с 8 %. Този запас като цяло за страната е в рамките на допустимия. По-нататъшното увеличаване на запаса от дива свиня неминуемо ще доведе до редица проблеми, свързани най-вече с щетите, които тя нанася на селското стопанство и вероятността от поява на заболявания от класическа чума по свинете (КЧС) в отделни райони с висока плътност.

ДИВА КОЗА

Запасът от дива коза е 2220 броя. Числеността на дивата коза сочи едно стабилизиране на запаса във всички ловностопански райони, като неясен остава все още запасът в националните паркове. Изготвеният през миналата година План за действие за опазване на този вид потвърди данните от таксациите през последните години.

МУФЛОН

Броят на муфлоните е 3844, със 711 броя (23 %) повече в сравнение с 2006 година.

Данните от таксацията на муфлоната сочат стабилизиране на запаса в почти всички ловностопански райони.

ГЛУХАР

Общият брой на глухарите е 3200. В

ДЛР обитават 2386, а в останалите ловностопански райони - 814 броя. Налице е увеличаване на числеността с 14 % спрямо 2006 г. (384 бр.)

Числеността сочи стабилизиране на запаса във всички ловностопански райони.

ЗУБЪР

Зубрите наброяват 54, увеличаването е с 5 бр. спрямо 2006 г. и се стопанисват единствено от ДДС „Воден“.

ТИБЕТСКИ ЯК

Броят на яковите е 12. В сравнение с 2006 г. числеността е намалена с 4 броя.

АЛПИЙСКИ КОЗИРОГ

Видът наброява 63 екземпляра.

ДРЕБЕН ДИВЕЧ

Заек - 389 195 броя, или увеличаването е с 15 046 бр. (4 %); фазан - 111 018 бр., нараства с 13 695 (14 %); яребица - 239 526 бр., нараства с 22 874 (11 %); кеклик - 13 227 бр., намалява със 7635 (37 %).

Реалната численост на гребния дивеч във всички ловностопански райони ще бъде установена след провеждане на контролните есенни таксации.

ХИЩНИЦИ

Към април 2007 г. в страната има 2107 вълка, с 205 бр. (9 %) по-малко, отколкото през миналата година. Чакалите в сравнение с миналата година са се увеличили с 4296, или с 15 %, и броят им е 32 819.

Запасът от лисица е 40 651 броя. Увеличаването спрямо 2006 г. е с 1924 (5 %).

По данни от таксацията във всички ловностопански райони обитават 24 978 скитащи кучета. Това е с 344 броя повече в сравнение с миналата година.

Като цяло здравословният статус на дивеча беше добър.

В края на зимата на територията на Държавните лесничества - София и Своге, и ДДС „Каракуз“ се появи бяс по лисицата.

Резултатите от пролетното таксиране на дивеча бележат несъществено нарастване на запасите, въпреки меката зима и неизпълнения план за отстрел през 2006 година. Основна причина за тази тенденция продължава да бъде браконьерството и числеността на хищниците.

Инж. Пламен КОЛЕВ - секретар на Ловния съвет

В БЪЛГАРИЯ - 2007 г.

ДИВЕЧ		ХИЩНИЦИ				
Яребица	Кеклик	Вълк	Чакал	Лисица	Ск. кучета	
151	17	42	52	224	99	
120	0	34	1042	530	52	
777	902	117	2	442	87	
320	0	1	480	457	170	
8	0	22	248	213	74	
68	118	54	57	337	83	
357	39	18	0	271	7	
0	0	34	68	220	30	
0	0	63	0	398	54	
1142	89	43	88	529	64	
92	0	18	462	231	57	
342	63	22	635	420	216	
70	13	29	0	509	53	
0	0	60	69	363	69	
105	87	32	97	178	3	
185	0	34	456	359	171	
3737	1328	623	3756	5681	1289	
0	67	66	0	278	0	
0	116	49	0	181	0	
204	435	62	0	0	0	
0	0	17	0	123	20	
0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	
3941	1946	817	3756	6263	1309	
4344	2722	864	3632	6272	1120	
91	71	95	103	100	117	
235 585	11 281	1290	29 063	34 388	23 669	
212 308	18 140	1448	24 891	32 455	21 514	
111	62	89	117	106	110	
239 526	13 227	2107	32 819	40 651	24 978	
216 652	20 862	2312	28 523	38 727	224 634	
111	63	91	115	105	110	

Ориенталският и Източнопалеарктичният род *Anoplophora* включва над 30 вида, част от които са икономически вредители. Азиатският сечко (*Anoplophora glabripennis* Motschulsky) и китайският сечко (*A. chinensis* Forster), пренесени неотдавна в Америка и Европа, са изключителна заплаха за местната широколистна горскодървесна растителност. Поради съществени различия в екологията и начините на проникване в новите територии двата вида ще бъдат разгледани в отделни публикации.

Азиатският сечко - *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky, 1853) е естествено разпространен в Китай и Корея (Yan, 1985; Li, Wu, 1993; Cavey et al., 1998). В природните местообитания видът никога не е бил заплаха за хранителните растения. Използването на чувствителни клонове тополи през последните 30-40 г. в Китай обаче довежда до силно разширяване на ареала на сечкото и превръщането му в каламитен вредител. Понастоящем той е разпространен почти повсеместно в Китай, но стопанските щети са най-големи между 21-43° с.ш. и 100-127° и.д. В Корея *A. glabripennis* все още е рядък и сравнително малочислен (Williams et al., 2004).

Възрастните бръмбари достигат на дължина до 25-35 мм. Цвятът на тялото е лъскавочерен, а елитрите са изпъстрени с около 20 неправилни по форма бели петна (фиг. 1). Антените имат по 11 сегмента, основата на които е синкавобяла, а върхът - черен. При мъжките антените са с 2.5 пъти по-дълги от тялото, а при женските - 1.3 пъти. Яйцата в началото са белезникави, но преди излюпването потъмняват и стават жълтеникавокафяви. Размерът е 5-7 мм. Формата е удължена, а краищата са леко вдлъбнати.

Ларвата е кремавобяла, дълга до 50 мм. Върху преднегръда има хитинизирано кафяво петно (фиг. 2). Какавидата е свободна, белезникава до светложълта, с дълги навити антени (фиг. 3). На дължина достига до 25-35 милиметра.

A. glabripennis е полифаг по широколистни дървета, но е свързан главно с тополи (*Populus spp.*) и върби (*Salix spp.*) (Li, Wu, 1993). Предпочита видове и хибриди от секция *Aigeiros* (черни тополи) - *Populus nigra* L., *P. deltoides* Marsh., *P. x euramericana* (Dode) Guinier и гр. Клоновете от секция *Leuce* и *Tasatanhaca* (бели и балсамични тополи) са по-устойчиви на нападение. В Китай *A. glabripennis* се развива също по явори (*Acer spp.*), чернуци (*Morus spp.*), сливи (*Prunus spp.*), круши (*Pyrus spp.*), брястове (*Ulmus spp.*), елши (*Alnus spp.*), брези (*Betula spp.*), ясени (*Fraxinus spp.*), чинари (*Platanus spp.*), лорово дърво (*Liriodendron tulipifera* L.), бяла акация (*Robinia pseudoacacia* L.), софора (*Sophora japonica* L.) и мелия (*Melia azedarach* L.) (Lingafelter, Hoebeke, 2002; CAB International, 2004).

Развитието на *A. glabripennis* в Китай протича за една или две години (Li, Wu, 1993; Xiao, 1980). Видът зимува като яйце, ларва или какавида. Летежът започва към средата на юли и продължава до есента, с най-голяма интензивност през август. Женските се хранят допълнително и стават полове зрели 10-16 дена след имагунирането. Те изгриват характерни подковообразни вдлъбнатини в кората - т.нар. насечки, в които снасят по едно яйце. Насечките прекъсват соководвижението и улесняват проникването на ларвите през флоемните тъкани. Плодовитостта на женските варира между 25 и 130 (средно 30-70) яйца. Ембрионалното раз-

Георги ГЕОРГИЕВ -
Институт за гората - София

Опасен Азиатският

витие протича за 1-2 седмици. Новоизлюпените ларви се хранят под кората. В процеса на своето развитие ларвите удължават галериите и навлизат дълбоко в дървесината.

Азиатският сечко напада не само отслабнали, но и напълно здрави дървета. Той е светло- и топлолюбив и предпочита перифериите на горите и единично растящи растения, използвани за озеленяване на населени места. На вида е присъщ нисък темп на разпространение. След заселване на дърветата върху тях се развиват последователно няколко генерации на вредителя. Нападението започва от клоните във върхната част на короната и постепенно слиза надолу по дебели клони и стъблото. Цикълът от първоначалното заселване до гибелта на гостоприемниците най-често обхваща период от 3-5, но може да продължи до 10 и повече години, в зависимост от вида, възрастта и здравословното състояние на дърветата. Възрастните летят добре, но рядко прелитат повече от 50-60 м, при

условие че наоколо има подходящи гостоприемници. От Китай *A. glabripennis* е пренесен случайно в Северна Америка и Европа с масивна дървесина на кораби - опаковки, палети, дървени макарки за кабели и въжета, крепежни материали и др. В Америка най-напред е установен в щата Ню Йорк през 1996 г., но се предполага, че е пренесен няколко години по-рано (Haack et al., 1997). Първите нападения по живи дървета са констатирани в Бруклин, откъдето, преди да бъде идентифициран, видът е разселен с отсечена дървесина на още четири места в щата - Амитивил, Куинс, Манхатън и Лонг Айленд. По-късно е констатиран и в други градове на САЩ и Канада - през 1998 г. в Чикаго (Hayes, Naugen, 2006), през 2002 г. в Ню Джърси (Haack et al., 1997; Lingafelter, Hoebeke, 2002) и през 2003 г. в Онтарио и Торонто (Hopkin et al., 2004). В Ню Йорк и Чикаго азиатският сечко е намерен в дървесината на много гостоприемници - *Acer negundo* L., *A. rubrum* L., *A. platanoides* L., *A. pseudoplatanus* L., *A. saccharinum* L., *A. saccharum* Marsh., *Aesculus glabra* Willd., *A. hippocastanum* L., *Betula pendula* Roth., *B. populifolia* Marsh., *Fraxinus pennsylvanica* Marsh., *Hibiscus syriacus* L., *Platanus x ac-*

Bogel, 2006) и в Борнхейм-Ройсдорф, Северен Рейн-Вестфалия през 2005 г. (Kohler, 2005). В Европа *A. glabripennis* е намиран по *Acer negundo* L., *A. saccharinum* L., *A. platanoides* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Fagus sylvatica* L., *Betula pendula* Roth., *Aesculus hippocastanum* L., *Platanus* sp., *Populus* sp., *Salix* sp. и *Prunus* sp. (Herard et al., 2005). Най-предпочитани от вредителя са видовете на род *Acer*, *Betula* и *Salix*.

В новите територии, където е проникнал, азиатският сечко причинява огромни щети. В Европа са отсечени общо 208 дървета - 95 в Браунау, 42 в Гуен, 55 в Сент-Анн-сюр-Бриве и 16 в Нойкурхен (Herard et al., 2005). За ликвидирание на нападението в Торонто през 2003-2004 г. са премахнати 15 000 дървета, а други 40 000 са подложени на интензивен мониторинг (CFIA, 2004). В Ню Йорк и Чикаго през периода 1996-2002 г. са отсечени около 7300 дървета. Със системни инсектициди през 2000 г. допълнително са третирани 11 000 дървета в Чикаго, а през 2001 г. - 35 000 дървета в Чикаго и 23 000 дървета в Ню Йорк (Hayes, Naugen, 2006). Само през 1996 г. в Ню Йорк за борба с *A. glabripennis* са изразходвани 4 млн. долара (USDA, 1998). Превидени-

карантинен вредител - сечко

erifolia, *Pyrus communis* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Salix babylonica* L., *S. discolor* Muhl., *Sorbus aucuparia* L., *Ulmus americana* L. и *U. pumila* L. (CABI/EPPO, 1999). В Америка е наблюдавано снасяне на яйца и по други дървесни видове - *Albizia julibrissin* (Wild) Durazz., *Celtis occidentalis* L., *Fraxinus americana* L., *F. excelsior* L., *Malus sylvestris* Mill., *Quercus palustris* Munchh., *Morus* sp., *Populus* sp., *Prunus* sp. и *Tilia* sp., но няма сигурни данни за развитие на вида върху тях.

В Европа първото нападение от *A. glabripennis* е установено през 2001 г. в Браунау на Ин, Австрия (Tomiczek, 2001). Въпреки интензивните мерки за ликвидирание на популацията, от 2002 до 2005 г. непрекъснато са констатирани нови заселвания на дървета от вредителя (Krehan, 2003; Нoyer-Tomiczek, 2006; Нoyer-Tomiczek et al., 2006). Следващите нападения са регистрирани във Франция, в Гуен - 2003 г., и през 2004 г. в Сент-Анн-сюр-Бриве (Herard et al., 2005). В Германия азиатският сечко е установен в Нойкурхен, Бавария през 2004 г. (Benker,

те разходи за контрол на вредителя в САЩ възлизат на 650 млн., но могат да нараснат и до 4.1 млрд. долара (Bancroft, Smith, 2005).

Борбата срещу *A. glabripennis* е изключително трудна поради следните характерни особености от биологията и екологията на вида:

- продължителен период на летеж и яйцеснасяне;
- скрит живот на ларвите в дървесината;
- снасяне на яйцата по различни гостоприемници;
- първоначално заселване на връхните части на високите дървета.

В Китай е разработена система от защитни мероприятия, която включва третиране с инсектициди (Chen et al., 1990; Liang et al., 1997), използване на ловни дървета в комбинация с инсектициди (Sun et al., 1990) и прилагане на ентомопатогенни нематоди (Liu et al., 1992). Засаждането на устойчиви клонове тополи през последните години е помогнало за силно намаляване на щетите от вредителя (CAB International, 2004).

В условията на глобализация на търговските връзки и нарастване на стокообмена между отделните страни са необходими строги карантинни мероприятия за предотвратяване на проникването на вредителя в нови местообитания. Външната карантина изисква дървесните продукти (опаковки, палети и др.) от Китай преди износ за задължително да се обеззаразяват чрез топлинна обработка (56° C в продължение на 30 мин.) или фумигация с метилбромид.

В местата, където *A. glabripennis* вече се е настанил, има програми за локализиране и ликвидирание на вредителя. Слабата му интензивност на разселване благоприятства шансовете за унищожаване на нововъзникналите популации. Заселените дървета се отсичат, пълновете се изкореняват и целият растителен материал се изгаря. Въведена е и вътрешна карантина, която забранява или ограничава употребата и транспорта на дървесина от районите на инвазията. В България влизат много стоки от Китай, с които

азиатският сечко може да проникне. Засега не е установено наличието му в нашата страна, но въпреки това е необходим постоянен мониторинг за своевременно откриване на евентуални инвазии. За целта са нужни не само знания за морфологията на вида, но и информация за рисковите места и първите признаци за заселване на хранителните растения.

Азиатският сечко най-лесно може да бъде пренесен с кораби в пристанищата на Черно море и Дунав. Територията на България изцяло съвпада с географската ширина на районите в Китай, където видът намира

оптимални условия за своето развитие. От това следва, че ако се допусне пренасяне, вредителят може да се аклиматизира и разпространи повсеместно в страната. Първите популации следва да се очакват по широколистната гървесна растителност в населени места, най-вероятно около големи складове. Наблюденията и обследванията за заселване на растенията

гостоприемници могат да се провеждат по следните белези:

- пожълтяване и преждевременно опадане на листата на нападнатите клони и леторасли;
- поява на суховършия - първоначално по върховете на гърветата, а по-късно и в ниските части на короните;
- наличие на излетни отвори - кръгли дупки с диаметър

12-15 мм, прогризани при излизането на възрастните насекоми от гървесината (фиг. 4);

- наличие на „насечки“ в местата на снасяне на яйцата. Имат овална форма и размери 10-15 мм. Направени са по клоните и стъблата с диаметър над 5 см;

- изтичане на сок от „насечките“ и входните отвори на ларвите.

Около тях се събират различни насекоми - пчели, оси, пеперуди и др., които се хранят със сока;

- изхвърляне на стъргодини и екскременти от ларвите галерии (фиг. 5).

При установяване на възрастни насекоми или възникване на съмнения за заселени гървета е желателно да се изпраща биологичен материал и информация на институциите, които могат да идентифицират вредителя и да препоръчат защитни мерки: Институт за гората - София, Лесотехнически университет - София, и Лесозащитни станции - София, Пловдив и Варна.

В заключение следва да се подчертае, че ранното откриване на нападенията от *A. glabripennis* ще допринесе за намаляване на броя на нападнатите гървета, които подлежат на унищожаване, и ограничаване на разходите за борба с вредителя.

УТОЧНЕНИЕ: В статията „Гъботворката ще бъде неутрализирана“ (сп. „Гора“, бр. 5 от 2007 г.) на стр. 10 в третата колона, изречението, започващо от 16 ред отгоре надолу, да се чете: „Патогенът разширява по естествен начин своя ареал и не е изключено в близко бъдеще да бъде открит в съседните на България страни.“

Информация

Река Дунав - сред най-застрашените 10 в света

Денят на Дунав - 29 юни, бе повод да бъде споделена тревогата по повод последиците от инфраструктурните проекти, предлагани от националните правителства и подкрепяни от Европейския съюз. В сътрудничество с партньори от Германия и други дунавски страни WWF започна кампания „Спасете Дунав, спрете канала“. Те призовават Европейския съюз и дунавските гържави: да спрат едностранчивите планове и проекти, които могат да превърнат Дунав само и единствено в транспортен коридор; да разработят обосновани решения за използването на реката за различни нужди - не само за корабоплаване, но и за риболов, туризъм, селско стопанство, опазване на видовете; да призоват корабите към реката, а не

реката към корабите.

Започнати и бъдещи проекти вече заплашват Дунав и ценностите, които реката предоставя - от питейна вода и риболов до условия за туризъм и почивка. Заплахата е най-сериозна в Румъния, където на риск са изложени 200 км от Дунав между градовете Кълъраш и Браила. Десетки дунавски острови и странични канали на реката може да изчезнат в името на корабоплаването и с подкрепата на европейските фондове. Проектът, който вече започна, ще прекъсне 90 % от миграционните маршрути на моруната.

Предлагат се старомодни, скъпи и ненужни методи за подобряване на корабоплаването по Дунав. Те приспособяват реката към все по-голямо газещи кораби, вместо да подкре-

пят новите технологии в проектирането на корабите, логистиката и комуникациите, които могат да увеличат капацитета на водния транспорт, като намалят вредите - обяснява Майкъл Балцер, директор на Дунавско-Карпатската програма на WWF. „Време е да използваме иновациите и доказаните технологии и да пригодим корабите към реката, а не реката към корабите“.

WWF подкрепя процеса на диалог за корабоплаването по Дунав, воден от Международната комисия за опазване на река Дунав, диалог, който трябва да създаде най-екологичните стандарти за навигация. През март WWF публикува доклад, който включва Дунав в списъка на десетте най-застрашени реки в света. **Г**

Прогнозата на лесозащитните станции за очакваните нападения от вредители, болести и други повреди през 2007 г. показва, че общата засегната площ от стъблени вредители за страната възлиза на 12 800 гдка, в т.ч. 4500 гдка са силно нападнати. Като най-значителни по площ се очертават нападенията от върхов корояд - над 4881 гдка са засегнатите насаждения, в които е установен този вредител. 6161 гдка са посочени в прогнозата като напад-

материали в случай на престой повече от 30 гдена след сечта, при добиване през периода от 1 април до 30 септември, а на всички добити извън този срок иглолистни материали е необходимоobelване най-късно до 20 април.

За да бъде успешна борбата срещу стъблените вредители в горите, на първо място тя трябва да се основава на добро познаване на тяхната биоecология. В настоящия момент като вредител с най-голямо значение за нашите борови гори се очертава върховият корояд (*Ips*

биологията и най-важните признаци, използвани при мониторинга на върховия корояд, както и естествените регулатори на вредителя - паразити и хищници.

Възможностите за защита от този опасен вредител най-общо могат да бъдат разделени на две групи: превантивни и изтребителни.

За предпазване от нападения от върхов корояд най-голямо значение имат следните мероприятия:

Формиране на здрави и жизнени насаждения чрез адекватни и своевременно горскостопански мероприятия

Необходимо е да се заложи на профилактиката

Инж. Стефан БАЛОВ - главен експерт в НУГ

нати от „корояди“, но в по-голямата част от тях също става въпрос за нападения от върхов корояд или типограф. Само от типографа засегнатата площ е 200 гдка, 1000 гдка - от големия горски градинар, а 570 гдка - от големия боров хоботник.

В Наредба № 56 за защита на горите от вредители, болести и други повреди са определени методите за защита на горите - профилактика и карантинна, химична, биологична, механична и интегрирана борба. В практиката за борба срещу стъблените вредители в горите са полесно приложими само някои от тях. Единият е механичната борба, при която се извършва привличане и унищожаване на вредителите с ловни дървета. Неудобството на този вид борба е, че се провежда само при слабо нападение от вредители и болести, на ограничени площи или за предпазване на отделни ценни дървета. Другият начин е своевременното провеждане на отгледни и санитарни сечи като елемент на интегрираната борба срещу насекомни вредители и болести в горите. Провежда се в определени от държавното лесничейство обекти под методическото ръководство на лесозащитните станции. Профилактичните мероприятия са с голямо значение за предотвратяване на появата и развитието на вредителите и повредите от тях в горите. Най-важните от тези мерки са навременните отгледни и санитарни сечи и недопускането на механични повреди по оставащите след сечта дървета и подраст, почистване на сечищата и подържане на хигиена в гората. Също така задължително трябва да се обелват иглолистните

acuminatus). Вредителят напада главно белия бор, като се размножава предимно в зоната на тънката кора на дърветата. Генерацията е едногодишна, но в по-ниските райони и в някои години може да е двогодна. Летежът започва през май и продължава през по-голямата част от лятото. Женските бръмбари правят брачни камерки предимно по онези части от стъблата, които са покрити с тънка кора, и по клоните. В брачната камерка един мъжки опложда няколко женски. Излюпилите се ларви са бели, без крака, сърповидно извити, дълги до 4.5 мм. В „Ръководство по защита на горите. Част I“ (2006) подробно са разгледани морфологията,

мтия. Редовно провеждане на отгледните сечи за своевременно изваждане от насаждението на потиснатите и изостаналите в растежа си дървета, а едновременно с това и за намаляване на повредите от мокър сняг. Избягване и недопускане на пресилени сечи.

Качествено почистване на сечищата в белоборовите гори, тъй като отпадъците при сечта имат важно значение за развитието и разпространението на вредителя и в много случаи дават началото на короядните петна.

В случай на поява на повреди от сняг, вятър, пожари и гр., трябва незабавно да се направи необходимото за осигуряване на краткосроч-

Върхов корояд, Източник: Новак, В. Хрозинка, Стари, Б. 1974 г. Атлас на вредителите по горската дървесина, Братислава

ното изсичане, обелване и извозване на повредената дървесна маса заедно с отпада.

При поява на короядни петна - изсичане и изнасяне на нападнатите дървета преди излитането на възрастните.

От проучвания на Б. Зашев е установена пряка връзка между нарастването на ползването в горите и нарастването и разпространението на върховия корояд, тъй като повишеният размер на ползването води до неколкратно завишаване на количеството на отпадъците от сечта. Във всички случаи при увеличаване на ползването в горите трябва предварително да се помисли как ще се оползотворяват отпадъците от сечта. Особено внимание при почистване на сечищата е необходимо да се обърне на клоните с дебелина над 2 см. Потънките клони могат и да се оставят в сечищата за поддържане на биологичното равновесие и обмен.

Най-общо казано изнасянето на отпадъците, третирането им с инсектициди, когато е възможно, или унищожаването им чрез механично раздробяване с машини или изгаряне да се извършват така, че в периода от 1 април до 1 юли в сечищата да не се задържат вършина и клони с дебелина над 2 см.

Да се вземат всички предпазни мерки за избягване на механични повреди по дърветата и в случай че се установят такива, да се провеждат чести наблюдения за поява на вредителя.

В горски райони, където се използват огради от белиборови облаци материали, е необходимо да се следи за тяхното обелване преди употреба. Ако се установят пропуски в това отношение, е необходимо да се пристъпи към обелване на материалите

при поява на вредителя и унищожаване на кората или третиране с инсектициди.

Изтребителните мерки включват санитарни сечи и залагане на ловни дървета.

Често пъти, въпреки полаганите усилия от страна на специалистите от лесозащитните станции и собствениците на гори по места, не се получава желаният резултат. Това се дължи на твърде голямото закъснение при провеждането на санитарната сеч, често чак през октомври и ноември, когато вредителят вече е излетял и заселил други дървета. Не винаги се обелва и унищожава (или третира) с инсектициди кората на отсечените дървета. Една част от короядните петна остават неизсечени и непочистени до излитането на вредителите от тях.

За да се получи добър резултат, специалистите препоръчват следното:

Изсичането на нападнатите дървета да започне веднага, щом се установи короядното нападение, обикновено това е началото на юли, когато се наблюдават пожълтяване на короните на дърветата, дупчици по стъблото, пълни с дървесни стъргомини, капчици смола по кората и т.н., и да приключи най-късно до началото на второто десетдневие на август. Да се изсичат само нападнатите до тогава дървета. Практиката на изсичане на един пояс от околните здрави незаселени от вредителя дървета не допринася полза, а по-скоро е вредна.

При залагане на ловни дървета най-добре е те да са неокастрени, разположени на по-осветени и проредени места в близост до короядното петно, като върхът на поваленото дърво е насочен в северна по-

сока и дебелият му край при възможност не се допират до земята, за да се предотврати бързото загниване и отлюпване на кората от долната му страна. При обгаряне от слънцето на изложената на открито част от кората на ловното дърво тя не се заселва от вредителя. Броят на ловните дървета зависи от плътността на вредителя. Най-добре е ловните дървета да се залагат на два пъти през годината, първия път не по-късно от средата на април, като за целта много успешно могат да се използват повалени и пречупени през зимата от вятър и сняг дървета, и втория път - през първата половина на юни. Първите заложени дървета трябва да се обелват най-късно в първата половина на юни, а вторите - през първата половина на юли.

В заключение трябва да се каже, че най-важното условие да предпазим боровите гори от върховия корояд и другите стъблени вредители е създаването и формирането на здрави и устойчиви насаждения, правилното им стопанисване, включващо своевременно, професионално и качествено планиране и провеждане на различните видове сечи и едновременно с това - поддържане на добра хигиена в гората и точно спазване на разпоредбите на нормативната уредба за защита на горите.

Трите стъбла от полски бряст, намиращи се в м. Джинджийска кория, северозападно от Дупница, са на възраст 280 години.

Височината им е 19 метра, обиколката на всяко стъбло на гръдна височина е: 2.67, 2.16 и 2.63 метра.

Това, че са обявени за природна забележителност, за съжаление не може да попречи преди година да изсъхнат.

Снимката е на Михаил МИХАЙЛОВ

К ПАЗАРДЖИК
ЛИМАТЕТ

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678

GSM: 089 8 614 581

www.klimatet.hit.bg

e-mail:klimatet@abv.bg

Гората не трябва да обслужва частни интереси

Срещнахме инж. Константин Герасимов в навечерието на деветдесетгодишния му юбилей в Пловдив, където живее. Иначе е роден в София на 14 юни 1917 г. С гордост беше окачил отличията си, сред които значката „Отличник на МГТП“ и два златни „Орден на труда“. С бистър ум и съхранена памет разказа развълнувано за професията и за себе си.

- Завърших гимназия в София, но нямах достатъчно средства и се чудех къде да се запиша да следвам. Любовта към природата ме подтикна да се запиша в специалност „Лесовъдство“ на Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. Завърших го с отличие през 1936 година. Първата ми работа беше в с. Лопян, Тетевенско, където станах директор на лесничейството, а след това бях преместен в Каменица и Доспат. През 1943 г. бях мобилизиран на Бяло море, но след месец-два служба се разболях от малария, което ме принуди да потърся работа на високопланинско място. Посъветваха ме да отида в горското училище в Чамкория (Боровец),

където станах учител, а после и директор. Работих там в продължение на 5 години (1945-1950 г.). Възпитал съм неколкократни образцови горски надзиратели. По това време в Чамкория имаше много курортисти и в свободното си време за удоволствие пеех и свирех на цигулка за тях на площада. Така се запознах с една курортистка пловдивчанка. Оженихме се и през 1950 г. заминахме за Пловдив.

В Окръжното управление на горите - Пловдив, започнах работа през 1952 г. отначало в плановия отдел, а после в залесяването. Наученото от практиката отразих в две брошури - „Подготовка на почвата за залесяване“ и „Из опита по залесяването на ОУГ - Пловдив“, както и няколко статии в сп. „Горско стопан-

ство“. До 1970 г. ръководех залесяването в Пловдивски окръг и по това време съм залесил 470 хил. дка гори. След това се прехвърлих в Инспекцията по опазване на околната среда, където работих 10 години като ръководител на сектора по залесяване. Пенсioniрах се през 1979 година.

След пенсионирането купих място в с. Кочеве и започнах да строя вила. Всичко съм направил с тия две ръце.

Сега, като се връщам назад, мисля, че навремето в горите се работеше по-добре, по-амбициозно. Сега търгуват с горите. Затова мисля, че горите трябва да се стопанисват от държавата и залесяването да не е по няколко десетки, а стотици хиляди декари. Защото гората е обществено благо, тя не трябва да обслужва частни интереси.

Юлия СЪБЧЕВА

Фотоконкурс „Старейшините“

Петко Йончев:

Роден е на 1 ноември 1945 г. в Павликени, област Великотърновска. Завършил е Институт за учители специалисти (ИУС) в Габрово, специалност „Фотография“. От тайните на това изкуство се увлича от дете - 11-12-годишен прави първите експерименти в собствената си малка фотолаборатория. Завършва фотографски курсове на фирма ORWO - ГДР. Работил е като ръководител на кината в общината. Близо 8 години е фотограф в Лабораторията на Института по соята в Павликени, като обслужва звена и на други институти в областта на научната и техническата фотография. През 1978 г. получава званието „Фотограф-художник“. Има множество самостоятелни изложби. Неведнъж е излагал

„Очите на твореца което душата търси“

творби в София, Пловдив, Бургас, Велико Търново и други големи градове на страната, има участия и в 14 международни фотографски салона. Немалко са и наградите за фотографските му попадения. Награждаван е много пъти за участия в международни фотографски конкурси - във Франция, Германия, Нова Зеландия, Полша, Югославия. Сред наградите се откроява Златната статуетка „Модел на фотографа“ от международен пленер в Съветския съюз. А от най-новите награди са Статуетката на фотопленер в Смолян и Статуетката „За особени заслуги“ на „Фотографска академия“ през 2006 година. Редовен участник е във Фотофестивала и Фотоваканиция, от която през 2006 г. отнесе Голямата награда.

Бизнесът, който е превърнал в семеен, е рекламно-издателска агенция „Фарвут“, в нея работят и двете му дъщери.

Сред най-любимите му занимания е да организира и провежда проявите на Сдружение „Артрустика“, на чието създаване е инициатор. „Артрустика“ е

- Г-н Йончев, отбелязахме вашия успех на Фотоваканиция 2006 в бр. 9 от 2006 г. на сп. „Гора“. Разкажете повече за творческите си интереси във фотографията.

- Обикновено авторите посочват областта на своите търсения. Моите интереси са към пейзажа, портрета. Имал съм периоди с подчертан успех в актовата фотография, обичам да снимам архитектурата. Особено близка ми е темата за нашите красиви градове - автор съм на албуми пътеводители за Велико Търново, Арбанаси, Трявна. Напълно готова за издаване, плод на шестгодишен труд, бе книга за Тревненската живописна школа. И макар че издаването ѝ не се осъществи, притежавам един от най-богатите архиви по темата. Материалите са събрани от архитектурни сборки на музеите. Имам различни периоди, например понякога ми се правят студийни снимки в доброто професионално студио - ателието, което съм оборудвал специално за тази цел в Павликени. Това е мястото, в което работя с най-голямо вдъхновение и мога да нарека свой дом. За съжаление напоследък всекидневните ми делови задължения не позволяват да отделям достатъчно време за творчески изяви в областта на художествената фотография, към която душата ми е най-отворена. А и очите вече не са така прецизни... Въпреки че едва ли доброто зрение е най-важното. Очите на твореца всъщ-

ност виждат това, което душата търси.

- Разширявате попрището на своята дейност през последните години. С какво е зает делникът Ви?

- Преди 18 г. реших, че мога да поема пълната отговорност за създаването и дейността на рекламно-издателска фирма. В резултат на това бе създадена Агенция за рекламно-издателска дейност, която по-късно прерасна във фамилна фирма с името „Фарвут“. Искан, както е особено, оригинално, името, така и цялата фирма да има специфична физиономия и с годините постигнах това. Като ме срещнат познати, колеги, клиенти, те се обръщат към мен с: „Фарвут, здравствуй!“. Ангажирах със задачи първо членовете на семейството си и продължих да изграждам звената: фотографски, рекламен отдел, дизайн, предпечат и малка печатна база. „Фарвут“ вече има и свой офис в столицата. Вероятно мнозина ме познаваха от фотографските ми изяви и клиентите не закъсняха. Между тях са много сериозни фирми, включително и Регионалното управление

на горите - Велико Търново, които се обърнаха към нас за изпълнение на определени рекламно-издателски проекти.

- Резултат от това сътрудничество е и книгата на инж. Иван Гунчев „Горите и горското стопанство на Великотърновска и Габровска област“?

- Това бе един от най-сериозните проекти за миналата година. Когато подготвихме книгата за печат в сътрудничество с автора, използвахме наш богат илюстративен материал, събран през годините. Наложи се и допълнително заснемане на обекти, при което за организирането на снимачни дни ни бе оказана ценна подкрепа от дирекцията на РУТ - Велико Търново. В същата посока организирахме и тематична изложба „Природата“.

- Познаваме още едно ваше любимо творение - Сдружение „Артрустика“, което с финала на седмия пленер „Артрустика“ на 5

Автор Петко Йончев

средище за творци от различни националности, които извайват красиви форми с предпочитание към дървесината като материал. Тазгодишният симпозиум „Артрустика“ се увенча с изложба на създадените произведения на 5 юни в салона на „Фарвут“. Показаното от симпозиума бе придружено от фотографската изложба на Петко Йончев „Находки“. Семейен, с две дъщери и четирима внуци.

виждат това,

юни в офиса на „Фарвут“ - София, се утвърди като събитие в културния живот на страната. Какво е „Артрустика“ и как възникна идеята?

- С колегите художници, с които работехме заедно в рекламното студио, по специално с проф. Никола Кънчев - художник от Габрово, който познаваше моята страст да колекционирам произведения на изкуството, възникна идеята да организираме артистичен пленер, на който да поканим за участие творци от други страни, които да оставят във фонда на Сдружението свои творби, създадени по време на пленерите. И така през 2000 г. започнахме. Посетихме подобни пленери, които вече имаха своя история - в Троян за керамика, във Велико Търново - за живопис, в Ясна поляна - за художествени произведения от дърво. Обходихме, разгледахме и започнахме работа върху организацията на първия наш симпозиум. В него взеха участие седем художници, между тях и колеги от Румъния (идеята ни бе да прерасне в Балкански форум). Първото издание бе посветено на празника на града - Павликени, като с общинското ръководство обсъдихме и възприехме изявата да стане традиционна, като общината се ангажира да помага. По време на втория пленер през 2001 г. се подготвихме организационно за Сдружението, с което трябваше да наложим името на пленера. През 2003 г. вече бе решено да се провежда всяка година след 24 май до 5 юни - Деня на Земята. Основатели

на Сдружението са 13 души, които избраха мен за председател. С течение на времето броят на участниците стана 9, а управителният съвет се състои от трима души, като председател продължавам да съм аз.

Отначало мислехме името да е „Росица“, на едноименната река, защото искаме да организираме проявите по поречието ѝ. И първите пленери бяха наистина там, провеждаха се при трудни теренни условия, изграждахме палаткови бази, разпределяхме зоните на дейностите, подrejaхме необходимите машини. Техниката е едно от основните изисквания - обърнахме се към Регионалното управление на горите, което ни предостави резачки, флексове, бормашини, плотове, стегги. Основният материал, с който се работи, е дървесината. Още при първия пленер помолихме от РУТ да помог-

нат и за това. Отзоваха се и военните. Условиата обикновено са трудни, но ентузиазмът не може да бъде спрял. Особено важни са взаимоотношенията, които се изграждат по време на тези пленери. Участниците стават приятели, обменят опит, идеи, помагат си с инструменти, изграждат се отношения на сътрудничество. При живописиста е различно - там художникът се стреми да се уедини и да пресъздаде това, което вижда, по своя начин, да се самоизрази. След това на масата всички пак са приятели.

- Защо предпочитаният материал в „Артрустика“ е дървесината?

- Още от първия пленер предпочетохме да работим предимно с дърво. След втория пленер разширихме възмож-

ностите, включихме живопис, камък, метал, керамика, дадохме свобода на авторите, но любимият материал остана дървото. От докосването на дървесината се заразяват и автори, които никога не са работили с този материал. И неслучайно - дървото има душа, свое особено излъчване, което привлича.

- Каква е равностметката след седмия пленер?

- Откакто се провежда „Артрустика“, в изявите са участвали 80 автори от които 38 чуждестранни - от балканския регион. Много от тях са намирали изява в други международни артистични събития. Желанието им да участват показва тяхната висока оценка. Както предвиждат правилата ни, поне една от творбите им остава във фонда на Сдружението. Но те оставят повече - четири-пет. По този начин вече притежаваме повече от 300 произведения. Направихме поредица от изложби с цел продажба, за да може Сдружението да се самоиздържа. Съвсем малко сме подарили на спонсори. Имаме идея да създадем и галерия „Артрустика“, на която началото вече е поставено. В нея ще правим поредица от изложби. Смятаме да учредим постоянен фонд, в който всеки автор да има поне по една творба и да бъде удостоен с титлата „Почетен член“.

Тази година поради изключително трудното осигуряване на средства бяхме пред трудното решение „Артрустика“ да стане биенале. Сега можем да кажем: доволни сме, че поехме риска да го организираме в София, премина при изключителен интерес. (Бел. Ред. За седмото издание на „Артрустика“ четете в следващия брой).

Към нашите читатели Петко Йончев се обръна с думите:

Бъдете горди, лесовъди, служители и горски работници, с вашето призвание да опазвате и развивате зеленото богатство на България.

Екатерина ПОПОВА

Четиво с продължение

Отивах на обяд към стол „Мезен“, обременен от мисли за поредния брой на вестника. Особено ме безпокоеше въпросът за снимките, защото вече на всеки журналист бе пределно ясно, че вестникът без снимки не може. При събирането на първия

то сетне дълги години бе фоторепортер на вестника ни „Дружба“, излизащ на всеки 10 дена.

Още с първите си снимки Нейчо, макар и любител, се показва с усет към работата. Навреме и много добре изпълняваше всички поръчки за офи-

мичното каза, - след два часа съм готов.

Разказвам този случай по две причини. Първо, защото Нейчо още не беше на постоянна работа във вестника. И второ - защото тъкмо обретен бе случаят с едно друго момче, което го заместваше при отсъствието му, при това вече на щат в обединението. С него имах доста размивания. Една вечер тръгнах за столицата на Коми да печатам вестника и чаках на гарата да донесе снимките. И той дойде, но не донесе „моите“ снимки, а на един „важен гост“ на обединението,

6

Тома ДИКОВ

Фотографът Нейчо

брой се бях справил криволяво, но тогава имах цели две седмици, докато чаках за местния паспорт, и сам си правех повечето от снимките. Сега имах само една седмица.

В стола нямаше много хора. Седнах на една маса. Изглежда този ден съдбата бе благосклонна към мен - приближи се русоляв момък със сини засмени очи:

- Вие ли сте редакторът на вестника?

- Да. Защо?

- Ами приемате ли снимки от доброволни сътрудници?

Идеше ми да стана и да го разцелувам!

Така се запознах с Нейчо Иванов, който

Моят помощник - фотографът Нейчо Иванов

половината от чиновничеството на Усогоorsk се бе изтегнало на плажа на р. Мезен и събираше топлина за дългата студена зима. Вечерта заминавах за Сиктивкар, а снимките още липсваха. Отидох да търся Нейчо, но в квартирата му го нямаше. Тъкмо се чудех какво да правя, когато го видях да идва.

- Сетих се, че не съм се отчел - ус-

ещалните снимки, за дължителни за всеки вестник. А в свободните си изяви Нейчо проявяваше и художествен вкус. И най-важното - беше много точен. Като му кажех: „Утре сутринта заминавам за Сиктивкар да печатам вестника и трябва да взема снимките със себе си“ - той до вечерта ги донасяше в квартирата.

Беше топъл нежен ден (имаше и такива дни в Коми), когато

който си заминаваше.

В редакцията Нейчо започна наистина като любител. Но щом научи, че в Москва има Заочен университет по изкуствата и може да кандидатства, изпрати молба и няколко снимки. А там, като видела снимките, веднага го приели направо във втори курс. За две години той завърши университета и то с отличен успех, стана лауреат и на една голяма изложба. На гости, в Усогоorsk, дойде и един от режисьорите, с когото се беше запознал в курса.

Освен добросъсъречен, Нейчо Иванов бе и веселяк - обичаше фотошегите. Спомням си как веднъж ме изненада приятно. Беше хубав слънчев зимен ден. Трябваше ми някакъв илюстрация. И макар че беше обедна почивка, почуках на прозореца му. След кратък разговор уточнихме задачата и аз си тръгнах. А като проследил отдалечаването ми, неговото „фотооко“ хванало стъпките ми в снега. Беше се получила чудна фотография, която сетне поместихме във вестника с текст „Живот в гелбелния сняг“.

Информация

Туристическо изложение в Марсилия

Второто международно туристическо изложение „Салон де рандон“ в Марсилия се проведе от 11 до 13 май т.г. Националното управление по горите беше сред над 100-те изложители (между тях: Националното управление по горите на Франция, природни паркове и резервати, туроператори, природозащитни организации, Френският национален географски институт, производители на спортна екипировка, специализирани печатни издания и т.н.). По проучване, направено от организаторите, изложението е било посетено от 12 600 души, като повече от половината от тях са проявили интерес предимно към чуждестранните изложители.

Участието на НУГ и българските природни паркове беше по покана на генералния мениджър на изложе-

нието г-жа Флоранс Лънг. България вече е желан партньор. През 2006 г. на същото изложение в Париж НУГ представи Природните паркове. Според г-жа Лънг французите проявяват нарастващ интерес към новоприсъединените се към Евросъюза страни.

Любопитството, възхищението и респекта към българските традиции, култура и природа усещахме всекидневно всички, които бяхме на щанда (Н. Динева и Ю. Михайлова) и отговаряхме на въпросите на посетителите. Едно е ясно - интересът на французите към България ще ги доведе съвсем скоро у нас. Важното е да ги ориентираме в правилната посока - към парковете и хората.

Инж. Юлия МИХАЙЛОВА
експерт „Връзки с обществеността“ в ДПП Витоша

Торски плодове - лекарство и храна

Според преданията скорушата е създадена по поръка на Артемида - тракийската богиня на лова. Стар немски обичай повелява клоновете от скоруша да се поставят на покрива или в стаята, за да се предпази къщата от гръмотевици. Красивото дълголетно дърво скоруша (*Sorbus domestica*) е отглеждано в Древна Гърция и Рим, Южна Франция, Балканския полуостров. В миналото е било широко разпространено и по нашите земи. Сега се среща из горите на Странджа, Средна и Източна Стара планина, Източните Родопи и рядко като оводнено дърво в дворовете и градините. На възраст достига 250-300 години.

Скорушата е от семейство Розоцветни. На височина достига до 20 м, кората е сива, люспеста, а на младите клонки - гладка, маслено-сива или червено-сива. Листата са нечифтоперести, листчетата са ситно назъбени. Цветовете са светложълти, събрани в щитовидни съцветия. Цъфти през май, а плодовете узряват през септември-октомври. Плодчетата са с крушовидна форма, оцветени са от зеленикавожълто до червено-жълто, и съдържат по 1-3 семена. Берат се в пълна зрялост. Откъсват се с ръка или се режат плодните кичури. Набраните плодове отначало са твърди, стипчиви на вкус и с лимоненожълто месо. По време на следберитбеното дозряване в плодовете протичат биохимични процеси, в резултат на които плодното месо омеква, покафенява и става вкусно и сладко. Захарността се увеличава и стипчивостта почти напълно изчезва.

За лагериране плодовете се поставят в щайги или на тънък пласт в сухи, прохладни и проветриви помещения. При тези условия плодовете се поставят в хладилник при температура 3-4 градуса, дозряват по-бавно и са готови за консумация през втората половина на декември. Така могат да красят празничната трапеза за Коледа. Лагерираните плодове са богати на захари (12-16 %), от които преобладава фруктозата (7-11 %), следвана от глюкозата, а захарозата е в минимално количество. Известно е, че фруктозата (плодова захар) и глюкозата (гроздова захар) са монозахариди, които много бързо се абсорбират в червата и доставят голямо количество енергия за мускулната дейност и поддържане на

Скорушата - символ на здраве и дълголетие

телесната температура на човешкия организъм. Много характерно за състава на плодното месо на скорушата е високото съдържание на сорбит. От него се приготвя заместител на захарта, който се използва за болните от захарен диабет.

Плодовете са богати на витамин С (13-42 мг %) и на витамин Р (380-490 мг %). Известно е, че витамин С спомага за по-доброто усвояване на витамин Р (цитрин), който подобрява пропускливостта на кръвоносните съдове. Плодовете на скорушата имат разнообразен минерален състав, като преобладава калий, калций, магнезий, фосфор, желязо. Съдържат и много аминокиселини, отличават се с високо съдържание на гъбилни вещества, пектин и целулоза.

Има писмени сведения, че древните римляни са използвали плодовете на скорушата при диария, повръщане и виене на свят. У нас народната медицина ги препоръчва при диария, колики и дизентерия и като общоукрепващо и тонизиращо средство. Голямото количество на целулоза и пектин в плодовете спомага за изхвърлянето чрез фекалиите на холестерола, гнилостни, токсични и други вредни вещества от човешкия организъм.

Пресните плодове или сок намаляват кръвното артериално налягане. За целта се вземат по 100 г плодове или 50 мл прясно изстискан сок три пъти на ден. Запарка от плодовете се препоръчва при простудни заболявания и кашлица (особено при децата).

В нашата медицина се използват не само плодовете, но и клоните и цветовете на скорушата. Отвара от клонки или кора на млади дървета (до 4-5 г.) се препоръчва при бъбречнокаменна болест с образуване на уратно-фосфатни и уратни камъни. Съществува схващане, че наименованието „скоруша“ е свързано с нейните лечебни свойства и означава „скоро руши“, т.е. бързо разрушава бъбречни камъни. Отварата от цветовете се използ-

зва при хемороиди, ревматизъм, чернодробни заболявания.

Плодовете са много подходящи за приготвяне на компоти, мармалади, желе, конфитюри, сиропи, сокове, а също така на вино и ракия със специфичен аромат.

В някои райони на нашата страна от твърдите плодове се прави туршия, подобно на крушеницата.

Печени скоруши. Плодовете се измиват, поръсват се със захар и канела и се пеят в намазана с масло тава. Поднасят се заедно с пчелен мед и орехи.

Цитронада от скоруши. Измиват се 1 кг плодове, нарязват се на парчета, без да се бели кората, заливат се с 1 л вода и се варят до омекване. Прецеждат се през гъста цедка. Нарязват се на кръгове 2 лимона и се варят 10 мин. в 0.5 л подсладена на вкус вода. Към прецедения и охладен лимонов сок се прибавя 0.5 л студен сок от сварените скоруши.

Чорба от скоруши. Нарязват се около 250 г плодове и се варят до омекване. Поставя се фиде и след като поври, се прибавят бучка масло и сол на вкус. Приготвя се застройка от един яйчен жълтък. Подправя се с копър.

Лили НАЙДЕНОВА

Актуална позиция за горския сектор

В Конференцията „Да спасим българската гора“, проведена на 1 юли 2007 г. в курорта „Боровец“, участваха представители на Съюза на лесовъдните ветерани (район Пазарджик и Благоевград), Института за гората, Националното управление по горите, Асоциацията на паркове

те в България, Лесотехническият университет, Института за гората при БАН, Сдружението на лесовъдните на частна практика БУЛПРОФОР, организацията „Еко Рила“, Федерацията на природозащитните сдружения „Зелени Балкани“, народните представители Олег Попов и Альоша

Даков, граждани.

Участниците в Конференцията изработиха Декларацията. Министър-председателя на Република България, Министерският съвет, Председателя на 40-то Народно събрание, Комисията за борба с корупци-

ята в НС, Комисията за земеделие и гори в НС, зелената фракция в Европейския парламент и медиите.

В Декларацията се настоява за реструктуриране на горския отрасъл, което да включи цялостна промяна в нормативната уредба за прекратяване на престъпленията при управлението на горите с цел устойчиво и общественоресурсно ползване на ресурсите; законотворчеството за най-големия възобновим български ресурс да бъде проведено „на светло“; изразява се готовност за съдействие при разработването на нормативната база, създаването на Агенцията и нейното функциониране.

В Декларацията се поставят искания, свързани с недопускането на незаконни действия, при почистването на речните корита, забрана за изсичането на гървесна растителност в държавния горски фонд в реки и дерета, изпълняваща брегоукрепващи функции. За тази цел да се утвърди наредба, в която да се регламентирант редът и начинът за почистване на речните корита и изсичането на гървесна растителност с цел предотвратяването на бедствия и аварии. †

Участници в конференцията

Нови книги

И. Маринов. Съоръжения и методи за ограничаване на ерозията в горския фонд - Практическо ръководство, 176 с. „Минерва“, София 2007

Практическото ръководство е полезно четиво за специалистите по защита срещу ерозия, за студентите от Лесотехническият университет и за всички, които се интересуват или работят

в областта на горското стопанство, опазването на околната среда или управлението на екосистемите, по проектирането, строителството и поддържането на противоерозионните съоръжения.

Книгата е разделена тематично на Въведение, 7 части, Литература и Приложения. Дадена е необходимата информация, свързана с основните характеристики на ерозията, поройните и водните течения, с дейностите за ограничаване на ерозията върху склоновете земи, със съоръженията за ограничаването на ерозията и хидрографските системи, с изготвянето на технически проект за ограничаване на ерозията, със строителството и поддържането на противоерозионните съоръжения, с регистъра на водосборите с поройна активност в горския фонд. В заключение съдържа речник на използваните основни термини, ползваната литература, информация за уеб страницата.

Wood-Mizer®

from forest to final form

www.wood-mizer.eu

The original is the only one!

Банкизи за разбиване на трупи

Ленти

Обучение

Сервиз

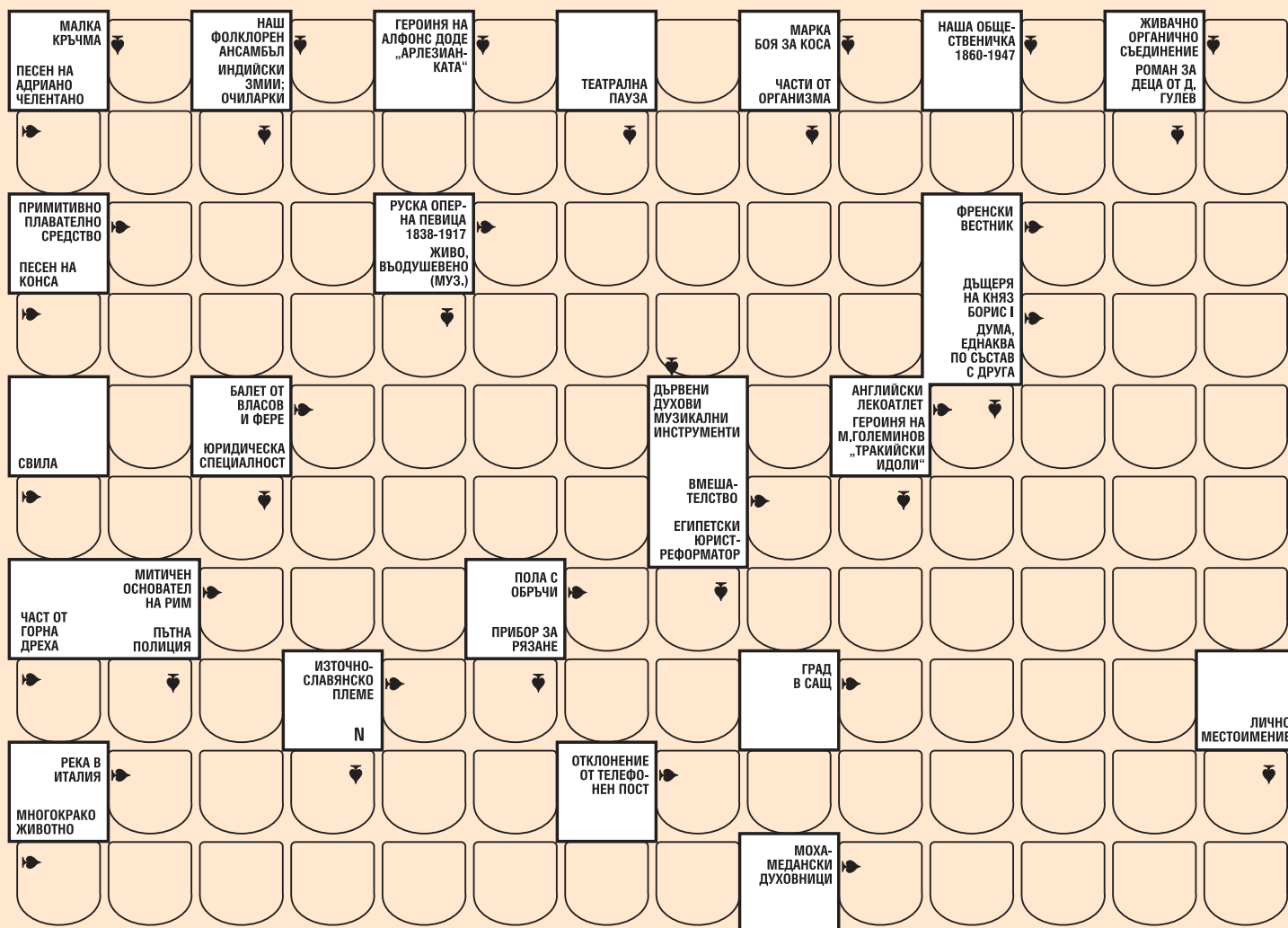
Гаранционно обслужване

LT40 SPECIAL EDITION
43.500 лв.

LT15 SPECIAL EDITION
9.500 лв.

«Екотехпродукт» ООД
София, ул. «Фр.Ж.Кюри» 79, бл.314, ап.8

Тел: 02/865-78-02, 963-16-56
факс: 02/963-25-59 E-mail: ecotech@nat.bg

РЕЧНИК: АВЕТО, ИНОС, ОВЕТ, РИДА

Отговори на кръстословицата от брой 5/2007:

ВОДОРАВНО: Ера. Минзухар. Трева. Ледник. Аладин. Фараон. Грамада. Обич. Охрана. САТ. Проект. Кап. Гранд. Ало. Лоара. Дар. АРАЛ. Ставка. Армада. ДИЕМА. Етоал.

ОТВЕСНО: Фосил. Силаба. Оси. Нерит. Ате (Пиер). Ездач. Грам. Руно. Права. Ахинора. АК. ХОНДА. Ир. Греда. Арак. Рат. Атланта. Ро. Рама. Лама. „Неда“. Корал. Видра. Ад. Кана. Палат.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ФИРМА „МЕЛНИК-99“ АД - гр. САНДАНСКИ
ПРЕДЛАГА ЗА ПРОДАЖБА ГОРСКА
ТЕХНИКА:

- Трактори „УНИВЕРСАЛ“
- Кранове „ШИПКА“
- Булдозер 130
- Дървообработващи машини
- Многодусков циркуляр „GABIANI“.

Тел. за контакти: 0888 858 777

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията се прибира вкъщи почерпен.

- Абе ти какво си мислиш! Всеки ден си пиян! - крещи Неновица. - Ами аз? А децата? А внуците?

- Чакай, булка, чакай! Не можем всички да сме пияни...

Нено Балканджията, издокаран в най-хубавия си костюм, пътува в автобуса за града.

- Закъде си тръгнал, бай Нено

- пита го съелянката му Генка.

- Пак за среща с класа.

- Ти кога си завършил?

- Преди 75 години.

- Много хора ли се събирате?

- Вече четвърта година си стоя сам.

Внукът на бай Нено си говори с момиченце, дошло от града за ваканцията при баба и дядо.

- Твоят татко какво работи?

- Адвокат.

- Ама честен, нали?

- Не, обикновен ...

- Дядо, на класното трябваше да напишем по две изречения с пет глагола.

- И какво написа?

- Мама готви, чисти, пере, глади и шие. Тате яде, пие, пуши, псува и спи.

Млад съсед се разминава сутринта с бай Нено:

- Тичам за рейса - казва той.

- Аз по рейсове и по жени не тичам!

- подхвърля бай Нено.

- Еее..., не вярвам!

- Аз по жени и рейсове тичам, само докато се кача - смее се бай Нено.

На 19 юни повече от 2500 работещи в горския сектор пристигнаха в София от цялата страна, за да участват в протестен митинг пред сградата на Министерския съвет. Митингът стартира от площада пред Храм-паметника „Ал. Невски“ и се изви в безкрайна колона (сн. 1). Проявата бе организирана от Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост към КНСБ и Националната федерация „Земеделие и горско стопанство“ на КТ „Подкрепа“. Присъстваха ръководителите на двете федера-

носим поръки, които искаме и настояваме да бъдат чути и разбрани.

Първо. Бранш „Горско стопанство“ осигурява необходимите приходи в държавния бюджет за изпълнение на възложените му със Закона за горите дейности. С всяка измина-

МИТИНГ НА СЛУЖИТЕЛИ ОТ ГОРИТЕ

ции - инж. Петър Абрашев и Анелия Начева, както и президентът на КНСБ г-р Желязко Христов и на КТ „Подкрепа“ г-р Константин Тренчев (сн. 2).

Участниците в митинга приеха протестна декларация до министър-председателя и членовете на Министерския съвет, в която се казва: През последните 10 години синдикалните организации на КНСБ и КТ „Подкрепа“ станахме изразители на трайните негативни тенденции, които настъпиха в горското стопанство в резултат на структурните и икономическите промени, несполучливо насочени към адаптиране на бранша към пазарни условия. Безхаберие и пропуски на политически и управленски екипи се заплаца ежедневно с висока цена от работещите над 7500 служители. Ние сме чужди на насилието и натиска, защото създаваме и отглеждаме ЖИВОТ. Затова, като пратеници от всички краища на България

ла година при наличие на достатъчен приходен финансов ресурс неоснователно от Правителството се одобрява бюджетно финансиране с недостиг от 50 млн. лева.

С годините това доведе до финансово ограничаване на дейностите на Националното управление по горите и неоснователно и несправедливо оръзване на доходите на работещите в бранша. Всичко това според синдикалните ни членове е резултат от създадената и подкрепяна от управляващите схема за източване на държавни средства в частни фирми, чрез създадените от Закона за горите условия. Красноречив пример как държавата източва сама себе си. По тази схема годишно от сектора се източват по около 100-150 млн. лева. Настояваме да спре източването на средства!

Второ. От началото на реформата през 1997 г. до сега числеността на персонала намаля от 14 404 на 7538 души. Но работната заплата съот-

ветно не се увеличи. Остана на 28-мо място от всичките 32 отрасли и е най-ниска в системата на Министерството на земеделието и горите.

Парадоксално, но факт в нашата реалност, е обстоятелството, че за работещите в бранша от началото на 2005 г. не е имало увеличение на работните заплати, дори по-не компенсиращо инфлацията. Днес ние представяме нашите искания:

- За поетапно увеличаване на работната заплата, както следва: от 01.06.2007 г. с 25 на сто; от 01.07.2007 г. с още 10 на сто; от 01.09.2007 г. - увеличение до 100 % в сравнение с 01.01.2007 година.

- До изграждане на Националната агенция по горите към Министерския съвет в разходната част на бюджета на НУГ за 2007 г. да се осигурят средства за заплащане на положения извънреден и ношен труд, за осигуряване на униформеното и ра-

ботното облекло на заетите в системата на НУГ, за осигуряване на необходимата държавна субсидия за издръжка на горската стража, за ваучери за храна. - Подготовка на новия Закон за горите с участието на синдикатите и незабавното му приемане. Участниците в митинга изразиха готовност за ефективни стачни действия, ако исканията им не бъдат изпълнени и не се подобрят условията на работа в горите. Подобна проява - митинг със социални искания или стачни действия, е непозната в над 125-годишната горска история. Системата на горите има потенциал да реинвестира приходите от дърводобива за дейностите в горите и да поддържа необходимия жизнен стандарт на работещите в нея. Намеренията на Правителството за създаване на самостоятелно горско ведомство и приемане от Парламента на адекватен на условията и работещ Закон за горите са действията в правилна посока, които биха могли да стабилизират ситуацията в горския бранш. В интерес на цялото общество е горският сектор да бъде спокоен и ефективно работещ.

Снимки Борис ГОСПОДИНОВ

Husqvarna

Great experience

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg;
e-mail: info@husqvarna.bg